

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Лоханова Н. О.

«___»_____2025 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності 071 Облік і оподаткування

за освітньою програмою Облік, аудит і податковий консалтинг

на тему «Фінансові результати в системі обліку, контролю та аналізу (на прикладі ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»»)

Виконавець:

студентка ЦЗВФН група 4зф1

Сіньчук І. В. _____

Науковий керівник:

канд. екон. наук, доцент

Семенова К. Д. _____

Одеса 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ Й ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	6
1.1. Фінансовий результат як економічна категорія.....	6
1.2. Класифікації фінансових результатів.....	14
1.3. Особливості обліку доходів і витрат за національними та міжнародними стандартами.....	19
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ».....	27
2.1. Загальна характеристика підприємства.....	27
2.2. Облік витрат на підприємстві.....	36
2.3. Облік доходів і фінансових результатів.....	42
Висновки до розділу 2.....	50
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ».....	52
3.1. Організація внутрішнього контролю формування фінансових результатів на підприємстві.....	52
3.2. Аналіз основних показників діяльності ПАТ «Одескабель».....	60
3.3. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства.....	67
Висновки до розділу 3.....	72
ВИСНОВКИ	74
Список використаних джерел	79
Додатки	85

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансовий результат відображає економічний підсумок діяльності підприємства у вартісному вираженні і виступає у вигляді прибутку або збитку. Він визначається за певний період шляхом порівняння доходів і витрат підприємства, що може призвести до позитивного або негативного результату. Показники фінансових результатів демонструють абсолютну ефективність господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Прибуток або збиток за звітний період розраховується щомісяця шляхом аналізу всіх доходів і витрат, зафіксованих у бухгалтерському обліку. Якщо доходи перевищують витрати, це свідчить про приріст майна підприємства, тобто отримання прибутку, тоді як перевищення витрат над доходами вказує на його зменшення, тобто збиток. Фінансовий результат підприємства за звітний період, виражений у вигляді прибутку або збитку, безпосередньо впливає на зміну його капіталу – збільшуючи його у разі прибутку або зменшуючи у разі збитку

Актуальність дослідження теми дослідження обумовлена тим, що фінансовий результат є основним індикатором ефективності роботи будь-якого підприємства, який формується внаслідок перевищення доходів над витратами. Обсяг реалізації, розмір прибутку та рівень рентабельності визначаються фінансовою, виробничою та іншою діяльністю підприємства. Ці показники відображають усі аспекти його господарської діяльності.

Питанням обліку фінансових результатів присвячені роботи цілої низки вітчизняних і закордонних науковців, серед яких можна виділити Н. Богацьку, М. Бердар, Ф. Бутинця, Н. Гуріну, В. Кузь, Н. Лоханову, О. Майбороду, І. Маркіну, Л. Маценко, Т. Мельник, Л. Нападовську, О. Олійничук, Ю. Панченкову, Н. Пасенко, М. Скрипника, П. Смірнову, Н. Ткаченко та ін.

Проведений критичний аналіз наукових праць із цієї тематики свідчить, що питання теоретичного та практичного розгляду фінансових результатів діяльності підприємств залишається дискусійним. Це зумовлено тим, що

прибуток або збиток є ключовим показником успішності підприємства та одним із визначальних чинників для ухвалення управлінських рішень.

Водночас сучасні економічні умови потребують подальшого вдосконалення підходів до визначення економічного змісту прибутку та збитку, їх обліку та відображення у фінансовій звітності. Саме актуальність цих питань обумовила вибір теми дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретичних та практичних аспектів обліку, контролю й аналізу фінансових результатів підприємства.

Для досягнення мети визначено та вирішено такі завдання:

- розкрити сутність поняття фінансового результату;
- дослідити категорії доходів і витрат підприємства та їх класифікацію;
- вивчити особливості обліку доходів і витрат відповідно до національних та міжнародних стандартів;
- проаналізувати облікову політику ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»;
- визначити специфіку обліку доходів, витрат і фінансових результатів на досліджуваному підприємстві;
- оцінити процес контролю формування фінансових результатів підприємства;
- здійснити аналіз основних показників діяльності підприємства та виявити ключові тенденції;
- дослідити показники прибутку та рентабельності;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення обліку та контролю на підприємстві, а також підвищення ефективності його роботи.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес формування, обліку, контролю та аналізу фінансових результатів підприємства.

Предметом дослідження є комплекс теоретичних і практичних засад обліку, контролю та аналізу фінансових результатів в ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель».

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є загальнонауковий діалектичний метод пізнання, що дозволяє визначити напрями вдосконалення обліку фінансових результатів діяльності підприємства.

У процесі написання кваліфікаційної роботи застосовувалися такі методи: абстрактно-логічний – для узагальнення сутності категорій фінансових результатів, доходів і витрат; монографічний – при розробці рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку підприємства; історичний – для висвітлення особливостей обліку, аналізу та контролю; аналіз динаміки – під час здійснення оцінки показників діяльності ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»; табличний і графічний – для наочного представлення отриманих результатів.

Інформаційна база дослідження. У процесі дослідження були використані наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань обліку, контролю та аналізу доходів, витрат і фінансових результатів, зокрема монографії, підручники, навчальні посібники та статті, опубліковані в наукових і фахових періодичних виданнях.

Крім того, дослідження ґрунтується на законодавчих і нормативних актах, що регламентують бухгалтерський облік фінансових результатів. Було проаналізовано фінансову звітність, а також документи первинного, аналітичного та синтетичного обліку підприємства ПАТ «Одескабель».

Кваліфікаційна робота містить вступ, три розділи та висновки, у яких послідовно розглядається та аналізується поставлена проблема.

Практичне значення отриманих результатів. За проведеними результатами дослідження опубліковано тези:

Сінчук І. В. Економічна сутність фінансових результатів та фактори, що на них впливають. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*. Матеріали XI міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції (20 квітня 2025 р.). Одеса: ОНЕУ, 2025.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ Й ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Фінансовий результат як економічна категорія

Фінансовий результат підсумовує цикл діяльності суб'єкта господарювання, пов'язаний із виробництвом і збутом продукції, водночас виступаючи ключовою умовою подальшого розвитку.

Високий рівень фінансових результатів сприяє наповненню державного бюджету через податкові надходження, підвищенню інвестиційної привабливості підприємства, а також стимулює його ділову активність у виробничій та фінансовій сферах. Саме тому визначення економічної сутності фінансового результату, його класифікація, аналіз та розробка методики оцінки є важливими складовими комплексного дослідження господарської діяльності.

Фінансовий результат підприємства є своєрідним показником його значущості в економіці країни. В умовах ринкової економіки кожне підприємство прагне досягти позитивного фінансового результату, оскільки це забезпечує можливість розширення виробничих потужностей, матеріального стимулювання персоналу, виплати дивідендів акціонерам тощо.

Питання здійснення формування та відображення фінансових результатів в обліку залишаються ключовими як для вітчизняної, так і для зарубіжної науки та практики. Їх вирішення потребує сучасних теоретичних і методологічних підходів до обробки інформації про доходи та витрати підприємства, розрахунку собівартості продукції, робіт і послуг, визначення фінансових результатів, а також застосування ефективних методів їх аналізу.

Операції щодо формування та розподілу фінансових результатів підприємства потребують управління, яке гарантує своєчасне внесення

коригувань у господарську діяльність для запобігання збиткам і досягнення запланованого прибутку.

На рис. 1.1 відображено систему обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами діяльності суб'єкта господарювання.

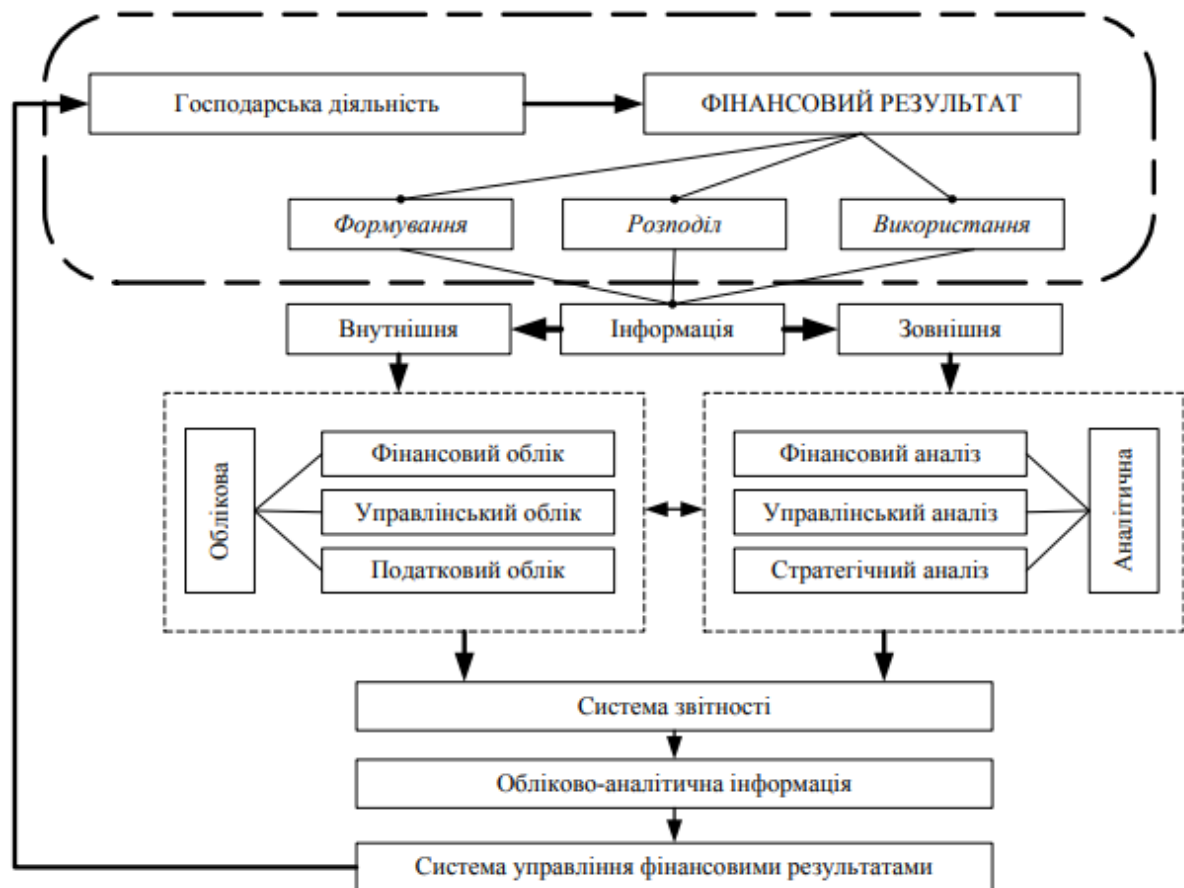

Рис. 1.1. Система обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами діяльності суб'єкта господарювання

Джерело: сформовано на підставі [1]

Оснoву цієї системи складає виокремлення двох напрямів інформації для управлінського процесу (внутрішня та зовнішня), що забезпечуються різними видами обліку та аналізу, а також системою звітності. Тому організацію обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами слід розглядати як безперервний і послідовний процес

формування інформаційних потоків, що включає сукупність стадій і етапів збору, обробки, зберігання та передачі інформації [2, с. 856].

Фінансовий результат підприємства є своєрідним показником його значущості в економіці країни. В умовах ринкової економіки будь-яке підприємство прагне отримати позитивний результат своєї діяльності, оскільки його величина впливає на можливість розширення виробничих потужностей, матеріального стимулювання персоналу, виплати дивідендів акціонерам тощо.

Термін «фінансові результати» застосовується в бухгалтерському та податковому обліку, комплексному економічному аналізі господарської діяльності, фінансовому й інвестиційному аналізі, а також у фінансовому менеджменті. Розглянемо загальні аспекти та особливості визначення й використання цього поняття, які пропонують різні науковці (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення терміну «фінансові результати» різними науковцями

Автор	Визначення
1	2
Н. Богацька	Відображає зміну власного капіталу підприємства за певний період у результаті його виробничо-фінансової діяльності.
О. Борняк, О. Скаско	Приріст або зменшення вартості власного капіталу суб'єкта господарювання, що формується у ході ведення його підприємницької діяльності за визначений період.
Ф. Бутинець	Прибуток або збиток суб'єкта господарювання. Співставлення доходів та витрат, що відображені у звіті підприємства.
Л. Гуцаленко, М. Молдован	Приріст (зменшення) капіталу підприємства, що відбувається у ході його фінансово-господарської діяльності і виражається у формі загальної суми прибутку або збитку.
Н. Іщенко	Поняття, що охоплює усі сторони діяльності підприємства.
Ю. Мороз	Характеризує ефективність господарювання підприємства, а кінцевим результатом його фінансової діяльності є балансовий бухгалтерський прибуток, який виступає основним джерелом поповнення власних коштів підприємства.

Продовження таблиці 1.1

1	2
І. Назаренко, О. Назаренко	Узагальнюючий показник оцінки та аналізу ефективності або неефективності діяльності суб'єкта господарювання на певних етапах його формування.
Л. Поливана	Приріст або зменшення капіталу суб'єкта господарювання у процесі його фінансової та господарської діяльності за певний період, що виступає у формі отриманого прибутку або збитків.
Є. Куліш, О. Майборода, Г. Сукрушева	Прибуток або збиток, що підприємство отримало в результаті своєї господарської діяльності.
Н. Ткаченко	Приріст або зменшення вартості власного капіталу суб'єкта господарювання, що створюється у ході здійснення його підприємницької діяльності за визначений період.

Джерело: сформовано на підставі [3-12]

Отже, серед науковців немає єдиного підходу до визначення поняття «фінансовий результат», проте можна виділити кілька спільних ознак, що характеризують його сутність:

- 1) фінансовий результат підприємства визначається шляхом зіставлення його доходів і витрат;
- 2) він відображає зміну величини капіталу – його зростання або зменшення;
- 3) фінансовий результат виражається у формі прибутку або збитку.

Зазначимо, що більшість вітчизняних і зарубіжних науковців дотримуються схожих поглядів щодо сутності цього поняття. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що фінансовий результат являє собою співвідношення доходів і витрат підприємства та може набувати форми прибутку чи збитку, що, своєю чергою, впливає на зміну власного капіталу.

У міжнародних стандартах фінансової звітності (МСБО 1 (IAS) «Подання фінансової звітності» [13]) фінансовий результат також визначається як прибуток або збиток, що представляє собою загальний дохід

підприємства за вирахуванням витрат (за винятком компонентів іншого сукупного доходу).

Згідно з Національним стандартом бухгалтерського обліку (НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [14]), фінансовий результат діяльності підприємства може проявлятися у двох формах: прибутку, коли доходи перевищують пов'язані з ними витрати, або збитку, коли витрати перевищують отримані доходи.

Отже, аналіз економічної літератури та міжнародних і національних стандартів свідчить про різноманітність підходів до визначення сутності фінансових результатів. Оскільки поняття «фінансовий результат» проявляється через такі показники, як прибуток і збиток різних видів, виникає потреба у впорядкуванні та систематизації відповідних термінів.

Розглянемо основні класифікаційні ознаки фінансових результатів суб'єкта господарювання (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація фінансових результатів підприємства

Ознака класифікації	Вид фінансового результату
1	2
Залежно від виду діяльності	– прибуток (збиток) від виробничої діяльності – прибуток (збиток) від торгової діяльності – прибуток (збиток) від надання послуг тощо
За характером оподаткування	– оподатковуваний прибуток – прибуток, що не підлягає оподаткуванню
За складом основних елементів	– маржинальний прибуток – валовий прибуток – чистий (нерозподілений) прибуток (непокритий збиток)
За періодом формування	– прибуток (збиток) попереднього періоду – прибуток (збиток) звітного періоду – передбачуваний прибуток (збиток)
За джерелами формування	– прибуток (збиток) від продажу – прибуток (збиток) від інших операцій (у тому числі реалізації майна) – балансовий прибуток (збиток)

Продовження таблиці 1.2

1	2
За ступенем узагальнення	– прибуток (збиток) підприємства. – консолідований прибуток (збиток).
За основними видами діяльності, що відображаються у звітності	– прибуток (збиток) від операційної діяльності – прибуток (збиток) від інвестиційного діяльності – прибуток (збиток) від фінансової діяльності

Джерело: узагальнено на підставі [15, 16]

Таким чином, прибуток і збиток є ключовими складовими фінансового результату діяльності суб'єкта господарювання. Зважаючи на це, доцільно розглянути визначення цих категорій та їхнє значення для обліку й аналізу. Почнемо з прибутку.

Прибуток підприємства – це економічна категорія, що відображає відносини між підприємцями (роботодавцями – власниками засобів виробництва) і найманими працівниками у процесі створення, розподілу та привласнення додаткової вартості, яка виступає у вигляді надлишку над витратами вкладеного капіталу.

Згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, прибуток визначається як сума, що залишається після вирахування витрат із доходу. Також він може розглядатися як будь-яка величина, що перевищує суму, необхідну для збереження капіталу на початок періоду [13].

У кількісному вираженні прибуток обчислюється як різниця між загальним доходом (валовим виторгом) від реалізації продукції та сукупними витратами на її виробництво [17].

Формування прибутку як фінансового показника, що фіксується в офіційній звітності підприємства, залежить від порядку визначення фінансових результатів діяльності, обчислення собівартості продукції (робіт, послуг), загальногосподарських витрат, а також від прибутків (збитків) від фінансових операцій та іншої діяльності.

Іншою складовою фінансового результату є збиток підприємства. Якщо суб'єкт господарювання здійснював фінансово-господарську діяльність неефективно, то за підсумками звітного періоду він може зазнати збитків.

Згідно з НП(С)БО, збиток визначається як перевищення витрат над доходами, отриманими в результаті цих витрат [14]. І. Маркіна трактує збиток як від'ємну різницю між доходами та витратами за всіма господарськими операціями підприємства [18].

У виданні «Управлінський облік» під редакцією Л. Нападовської збитки розглядаються як втрати, виражені у грошовій формі, що відображають зменшення матеріальних та фінансових ресурсів через перевищення витрат над доходами [19, с. 535].

Для проведення комплексного аналізу та визначення впливу різних чинників на фінансові результати підприємства, їх умовно поділяють на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні чинники – це ті, що безпосередньо залежать від діяльності самого підприємства та здатні впливати на прибуток шляхом нарощування обсягів виробництва і реалізації продукції, покращення її якості, підвищення цін реалізації та зменшення витрат на виробництво і збут. До таких чинників належать: стратегія підприємства, стадія його розвитку, рівень управління та професіоналізм керівного складу, конкурентоспроможність продукції, організація виробництва та праці, продуктивність праці, можливість диверсифікації, ефективність маркетингу, а також якість планування — як виробничого, так і фінансового.

Зовнішні чинники – це обставини, що не контролюються підприємством напряду, але можуть істотно впливати на розмір його фінансового результату.

Основні зовнішні чинники представлені на рис. 1.2.

В умовах сучасної економіки для досягнення ефективної діяльності підприємства необхідно розробити дієву стратегію управління його фінансовими результатами. До ключових методів такого управління належать: прогнозування прибутку, його регулювання та розподіл, організація центрів

відповідальності, проведення економічного аналізу прибутковості, а також систематичне ведення обліку та здійснення контролю.

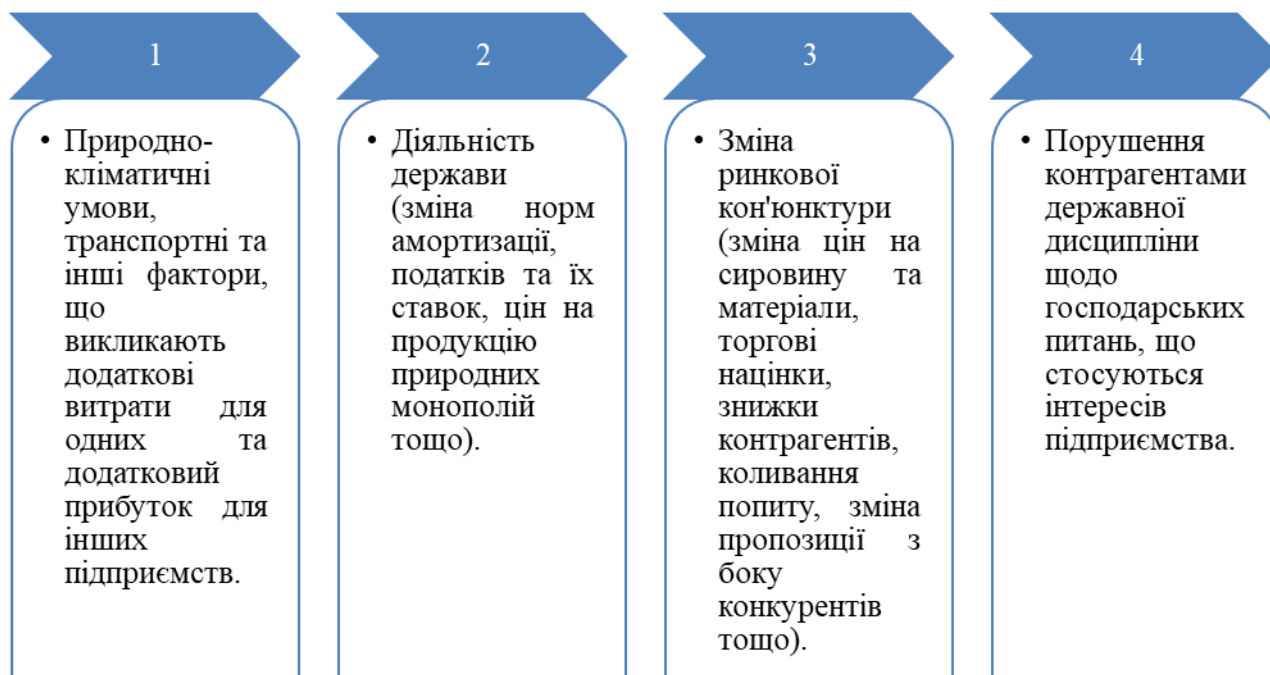

Рис. 1.1. Зовнішні чинники, що здійснюють вплив на формування фінансових результатів підприємства

Джерело: сформовано на підставі [20-22]

Управлінські дії щодо фінансових результатів мають бути спрямовані на досягнення стратегічних і тактичних цілей підприємства (рис. 1.2).

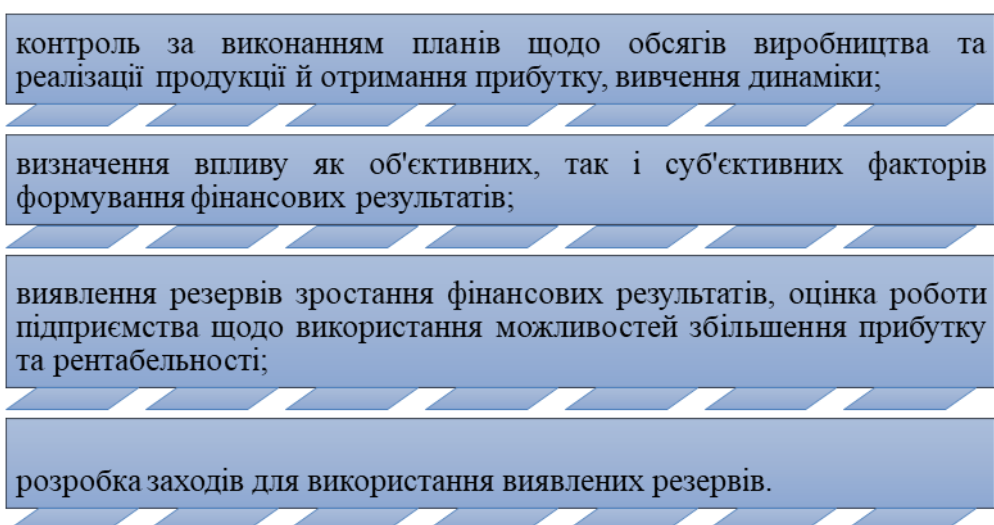

Рис. 1.2. Завдання управління фінансовими результатами

Джерело: складено на підставі [23, 24]

Узагальнивши можна відмітити, що дослідження фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання є надзвичайно важливим і актуальним завданням, що потребує особливої уваги в умовах економічних труднощів, нестабільності та невизначеності нормативно-правової бази обліку. У цей непростий період фінансові результати набувають вирішального значення, адже саме від них залежить не лише подальший розвиток підприємства, а й загальний стан економіки країни.

1.2. Класифікації фінансових результатів

Групування об'єктів за суттєвими для дослідження класифікаційними ознаками займає важливе місце в системі наукового пізнання. Класифікація є необхідною передумовою для формування загального підходу до вивчення бізнес-процесів. Щоб здійснювати облік фінансових результатів, передусім потрібно визначити їх види та впорядкувати їх за певними критеріями. Це можливе лише за умови розробки логічно обґрунтованих класифікаційних систем. Такий підхід дозволяє глибше пізнати досліджуваний об'єкт: що більше ознак враховується при класифікації, то повніше та ефективніше його вивчення, що, своєю чергою, підвищує ефективність управлінських рішень [25, с. 114].

Класифікація фінансових результатів є одним із ключових елементів системи бухгалтерського обліку підприємства. Вона охоплює всі основні етапи організації обліку фінансових результатів і сприяє обґрунтованому вибору методів обліку, аналізу, контролю, планування та прийняття управлінських рішень.

Водночас відсутність єдиного, комплексного підходу до глибокої класифікації фінансових результатів негативно впливає на якість бухгалтерської інформації, знижуючи її аналітичність, достовірність і зрозумілість.

У сучасних дослідженнях виокремлюють два підходи до класифікації результатів діяльності, які, доповнюючи один одного, дають змогу створити ефективну класифікаційну модель для практичного застосування в бухгалтерському обліку.

Перший підхід орієнтований на забезпечення більшої точності, достовірності й оперативності бухгалтерських даних. Другий – спрямований на підвищення інформативності щодо методів формування фінансових результатів для цілей управління.

Згідно даних підходів до класифікацій у таблиці 1.3 надано основні класифікаційні ознаки, які використовуються для виділення видів фінансових результатів.

Таблиця 1.3

Ознаки класифікації фінансових результатів

Мета класифікації	Класифікаційні ознаки
1	2
Покращення точності, достовірності та оперативності отримання бухгалтерської інформації	за видами діяльності
	за показниками фінансової звітності (відповідно до методики розрахунку)
	за елементами, які регулюють розмір кінцевого фінансового результату
	за джерелами формування
	за звітним періодом формування показників
	за характером (напрямами) використання
	за елементами, які встановлюють взаємозв'язок між бухгалтерським і податковим обліком
	за характером оподаткування прибутку
	за розподілом прибутку в звітному періоді
	за класифікацією рахунків
	за способами розкриття додаткової інформації
	за значенням підсумкового результату господарювання
	за відповідністю плану
Покращення інформативності даних про формування фінансових результатів для управлінських цілей	за методом формування
	за порядком відображення в різних формах звітності
	за результатами контролю
	за значенням для різних груп користувачів

Джерело: сформовано на підставі [25-27]

О. Степаненко надає таку класифікацію фінансових результатів залежно від етапу реалізації об'єктів обліку (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Класифікація фінансових результатів на етапах процесу реалізації
об'єктів обліку

Мета класифікації	Деталізація фінансових результатів
Поглиблення системи обліку фінансових результатів, їх ідентифікація з точки зору реалізації конкретних об'єктів обліку, створення передумов для задоволення потреб управління підприємства	результат від реалізації готової продукції
	результат від реалізації товарів
	результат від реалізації виконаних робіт
	результат від реалізації наданих послуг
	результат від реалізації необоротних активів та груп вибуття, які утримуються для продажу (в розрізі об'єктів: основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів)
	результат від реалізації виробничих запасів
	результат від купівлі-продажу іноземної валюти
	результат від реалізації фінансових інвестицій

Джерело: складено на підставі [25]

Т. Мулик та А. Стебловський пропонують наступні класифікації фінансових результатів (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Класифікації фінансових результатів за основними ознаками

Класифікаційна ознака	Вид фінансових результатів
1	2
За змістом	Економічний Бухгалтерський Податковий
За значенням підсумкового результату	Прибуток Збиток
За періодом формування	Прибуток попереднього періоду Прибуток звітного періоду Прибуток майбутнього періоду
За видами виробництва	Прибуток від діяльності підрозділів основного виробництва Прибуток від діяльності підрозділів допоміжного виробництва Прибуток від діяльності обслуговуючих господарств
За видами діяльності	Результат операційної діяльності Результат інвестиційної діяльності Результат фінансової діяльності

Продовження табл. 1.5

1	2
За відповідністю	Плановий Недоотриманий Надлишковий
За ступенем деталізації	За центрами відповідальності Підприємство в цілому
За базою оцінки	Обліковий Податковий

Джерело: складено на підставі [26]

Виходячи з того, якою є структура першого розділу форми № 2 фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 1 фінансові результати підприємства включають такі їх види (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Формування видів фінансових результатів згідно НП(С)БО 1

Види доходів	Види витрат і податки
1	2
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, рпослуг)	Собівартість реалізованої продукції
Інші операційні доходи	Адміністративні витрати
	Витрати на збут
	Інші операційні витрати
Фінансовий результат від операційної діяльності	
Дохід від участі в капіталі	Втрати від участі в капіталі
Інші фінансові доходи	Фінансові витрати
Інші доходи	Інші витрати
Фінансовий результат до оподаткування	
	Податок на прибуток
Чистий фінансовий результат	

Джерело: складено на підставі [14]

Залежно від визначених цілей фінансові результати класифікують наступним чином (рис. 1.3).

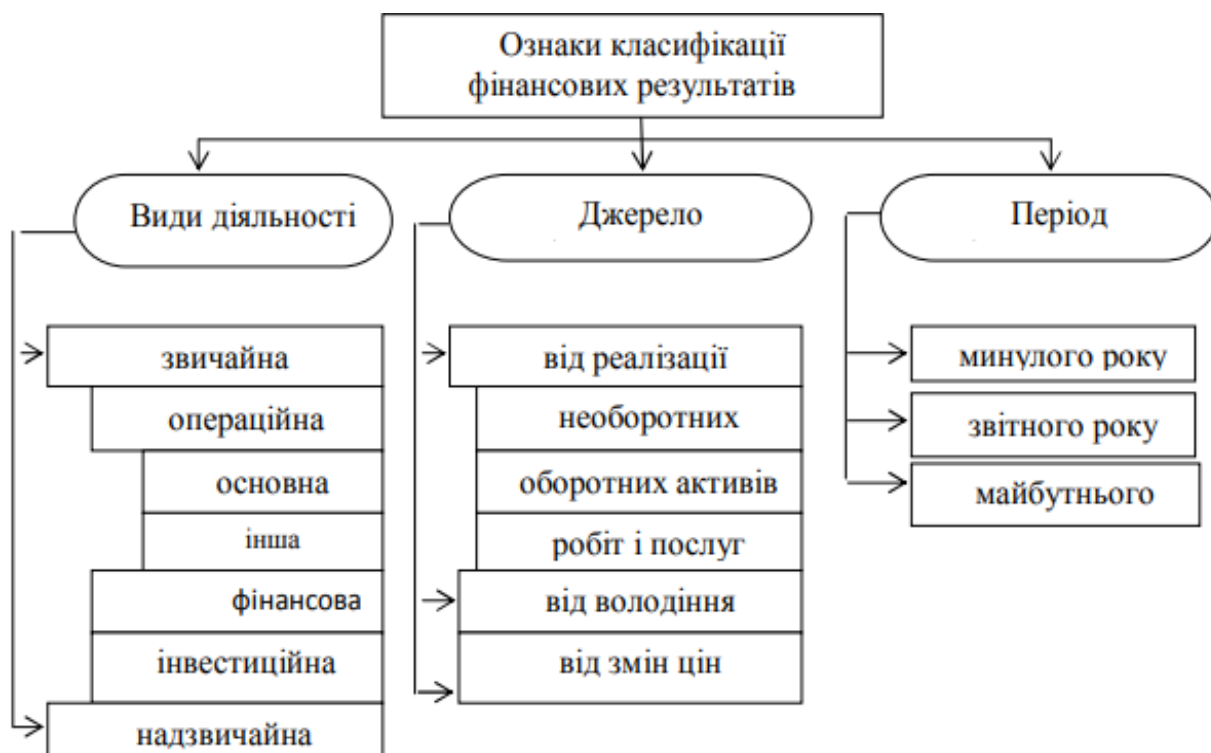

Рис. 1.3. Класифікація фінансових результатів залежно від цілей

Джерело: складено на підставі [28, 29]

Відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, вищезазначені види діяльності тлумачаться наступним чином.

Операційна діяльність охоплює основну діяльність підприємства, а також інші операції, що не відносяться до інвестиційної чи фінансової сфери. Згідно з НП(С)БО 3, основною діяльністю вважаються процеси, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що становлять головну мету функціонування підприємства та забезпечують переважну частину його доходу [30].

Інвестиційна діяльність включає операції з придбання та реалізації необоротних активів і фінансових вкладень, які не належать до еквівалентів грошових коштів.

Фінансова діяльність пов'язана зі змінами в обсягах та структурі як власного, так і залученого капіталу підприємства [31]. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»,

фінансовий результат підприємства – прибуток або збиток – має бути визначений та відображений у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності на основі принципів нарахування і відповідності доходів та витрат [32]. Це означає, що дохід і витрати фіксуються в обліку на момент їх виникнення, незалежно від фактичного отримання або виплати грошових коштів.

Залежно від етапу формування доходів і витрат, фінансові результати можуть класифікуватися відповідно до нормативного підходу, який базується на чинних вимогах до складання фінансової звітності.

На завершення слід зазначити, що ключовим джерелом інформації про фінансові результати діяльності підприємства є форма №2 «Звіт про фінансові результати». У цій формі відображені спільні для всіх учасників ринкової економіки цілі господарської діяльності, узгоджені фінансові показники, а також взаємозв'язок між формуванням і розподілом прибутку та податковою системою.

1.3. Особливості обліку доходів і витрат за національними та міжнародними стандартами

У сучасних умовах глобалізації економіки актуальним є питання гармонізації бухгалтерського обліку в межах різних країн. Зокрема, це стосується обліку доходів і витрат, які безпосередньо впливають на фінансовий результат підприємства. Незважаючи на загальну мету – достовірне відображення фінансового стану підприємства – між національними та міжнародними стандартами існує низка відмінностей, які й стають предметом фахових дискусій.

Аналіз наукових праць українських дослідників свідчить про наявність низки невирішених та спірних питань, що стосуються термінології, порядку визнання доходів і витрат, методів їх оцінки, класифікації, відображення на

рахунках, розрахунку та розподілу прибутку (або покриття збитків), а також формування звітної інформації.

Оскільки доходи, витрати та фінансові результати є одними з найбільш складних об'єктів бухгалтерського обліку, вони потребують постійного удосконалення, яке можливе лише за умови застосування системного підходу.

У зв'язку з цим доцільно розглянути специфіку обліку доходів і витрат суб'єктів господарювання в Україні відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Підприємства, що ведуть облік за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, при відображенні доходів у звітності керуються НП(С)БО 15 «Дохід» [33], НП(С)БО 18 «Будівельні контракти» [34] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [14]. Натомість підприємства, які звітують відповідно до МСФЗ, починаючи з 1 січня 2018 року, застосовують для визнання доходів МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів з клієнтами» [35], який замінив МСБО 18 «Дохід» та МСБО 11 «Будівельні контракти».

Слід зазначити, що МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» не застосовується до доходів, отриманих за договорами оренди (у цьому випадку застосовується МСФЗ 16 «Оренда»), страхування (МСФЗ 17 «Страхові контракти»), а також договорами, пов'язаними з фінансовими інструментами (згідно з МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність», МСФЗ 11 «Спільна діяльність», МСБО 27 «Окрема фінансова звітність», МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства»). Крім того, стандарт не поширюється на негрошові обміни між підприємствами однієї галузі, що здійснюються з метою полегшення доступу до продукції або послуг для існуючих чи потенційних клієнтів.

Основним завданням МСФЗ 15 є встановлення чітких принципів, за якими підприємство повинно розкривати користувачам фінансової звітності достовірну інформацію про обсяг, характер, час отримання та рівень невизначеності доходів від основної діяльності, а також пов'язані з цим

грошові потоки, що виникають у результаті виконання договорів з клієнтами [35].

Порівнюючи облік доходів відповідно до національних та міжнародних стандартів, насамперед варто звернути увагу на відмінності у трактуванні ключових понять (табл. 1.7).

Таблиця 1.7

Визначення доходів за національними та міжнародними стандартами

Визначення	Стандарт
1	2
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо).	НП(С)БО 15 «Дохід»
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів.	
Дохід за будівельним контрактом включає передбачену будівельним контрактом ціну, а також суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат за будівельним контрактом.	НП(С)БО 18 «Будівельні контракти»
Дохід (“income”) – це збільшення економічних вигід протягом звітного періоду у формі надходжень або покращення активів чи зменшення зобов’язань, що веде до збільшення власного капіталу, окрім збільшення власного капіталу, пов’язаного з отриманням внесків від учасників власного капіталу.	МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»
Дохід від звичайної діяльності (“revenue”) – це дохід, що виникає в ході звичайної діяльності суб’єкта господарювання.	

Джерело: складено на підставі даних [33-35]

Хоча за своєю економічною суттю визначення доходу в МСФЗ і П(С)БО мають багато спільного, у МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» поняття «дохід» розглядається у двох аспектах: як загальне поняття доходу («income») і як дохід від звичайної діяльності («revenue»), що є складовою «income» і відповідає визначенню, наведеному у Концептуальних основах фінансової звітності.

Згідно з пунктом 5 НП(С)БО 15 «Дохід», дохід визнається у разі збільшення активів або зменшення зобов’язань, що призводить до зростання

власного капіталу підприємства (за винятком випадків, коли це зростання є результатом внесків власників), за умови, що сума доходу може бути достовірно визначена.

У бухгалтерському обліку дохід відображається за сумою справедливої вартості активів, які були отримані або підлягають отриманню (п. 21 НП(С)БО 15 «Дохід»).

Існують також певні відмінності щодо форми визнання та здійснення оцінки доходів за національними та міжнародними стандартами (табл. 1.8).

Таблиця 1.8

Порівняння визнання та оцінки доходів за НП(С)БО та МСФЗ

Критерій	НП(С)БО 15, НП(С)БО 18	МСФЗ 15 (IFRS 15)
Визнання доходу від реалізації	Дохід від реалізації продукції визнається в разі наявності наступних умов: клієнту передано ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на актив; господарюючий суб'єкт не здійснює надалі управління та контроль за реалізованими активами; сума доходу може бути достовірно визначена; існує впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані із цією операцією, можуть бути достовірно визначені. Дохід за будівельним контрактом визнається з урахуванням ступеня завершеності робіт на дату балансу, якщо кінцевий фінансовий результат цього контракту може бути достовірно оцінений.	Здійснюється тоді, коли господарюючий суб'єкт задовольняє зобов'язання щодо виконання, передаючи обіцяну продукцію клієнтові. Актив передається, коли покупець отримує контроль над таким активом
Оцінка доходу від реалізації	Оцінка доходу від реалізації продукції здійснюється в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню. Оцінка доходу від реалізації продукції за будівельним контрактом включає передбачену будівельним контрактом ціну, а також суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат за будівельним контрактом. Оцінюється за справедливою вартістю активів, які вже отримані або підлягають отриманню.	Це величина компенсації, яку підприємство очікує отримати право в обмін на передачу клієнтові обіцяних товарів або послуг за винятком сум, зібраних від імені третіх осіб (наприклад, деяких податків на продаж). Компенсація, обіцяна в договорі з клієнтом, може включати фіксовані суми, змінні суми або і ті й ті суми.

Джерело: узагальнено на підставі даних [33-35]

Визнання доходу згідно з МСФЗ 15 (IFRS 15) супроводжується підвищеними вимогами до розкриття інформації та потребує активного використання професійного судження. У межах цього стандарту запропоновано детально прописану модель, яка охоплює ключові аспекти, зокрема визначення моменту визнання доходу, ідентифікацію окремих зобов'язань до виконання, розподіл загальної суми операції між цими зобов'язаннями, а також врахування змінної винагороди у процесі визначення суми доходу, коли його розмір не є фіксованим.

Основним вектором гармонізації національної системи обліку доходів із міжнародними стандартами є поступове їх зближення. Така інтеграція сприятиме підвищенню прозорості та уніфікації фінансової звітності, що забезпечить її легше сприйняття для міжнародних користувачів – інвесторів, партнерів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. Крім того, гармонізація підсилить аналітичний потенціал фінансової інформації, що дозволить ефективно порівнювати фінансові показники підприємств, які функціонують у різних країнах.

Далі перейдемо до порівняльного аналізу обліку витрат суб'єкта господарювання.

В Україні порядок обліку витрат регламентується Податковим кодексом України та Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», яке було розроблено з урахуванням положень міжнародних стандартів [37]. Слід зауважити, що окремого міжнародного стандарту, присвяченого виключно методології обліку витрат, не існує. Натомість ключові аспекти, що стосуються витрат, розкриті у Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів, а також у таких стандартах, як МСБО (IAS) 1 «Подання фінансових звітів», МСБО (IAS) 2 «Запаси» і МСБО (IAS) 16 «Основні засоби».

Спершу розглянемо, як саме відрізняється трактування поняття «витрати» у межах різних стандартів (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Визначення категорії витрат за нормативними документами

Джерело: сформовано на підставі [14, 35, 36]

Згідно з національними стандартами фінансової звітності, витрати підприємств класифікуються залежно від виду діяльності, характеру їх виникнення, а також за економічними елементами та статтями витрат. Крім того, виділяються прямі та непрямі витрати, постійні й змінні, поточні, а також витрати минулих і майбутніх звітних періодів. У Податковому кодексі України витрати поділяються за видами діяльності та економічними елементами.

Міжнародні стандарти фінансової звітності пропонують класифікацію витрат на основі загальноприйнятої практики поділу на витрати, пов'язані з основною (звичайною) діяльністю підприємства, і витрати, що не мають безпосереднього відношення до такої діяльності.

Найбільш суттєві відмінності між національним і міжнародним підходами простежуються саме у підходах до класифікації та групування витрат (табл. 1.9).

Існують також значні відмінності щодо відображення витрат майбутніх періодів у складі загальної суми витрат.

Таблиця 1.7

Види витрат за національними та міжнародними нормативними документами

Стандарт	Види витрат
НП(С)БО	Відповідно до НП(С)БО «Загальні вимоги до фінансової звітності» виділяють: - собівартість реалізованої продукції; - витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізації: адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати; - фінансові витрати; - втрати від участі в капіталі; - інші витрати звичайної діяльності.
ПКУ	У Податковому кодексі України виділяються: - витрати операційної діяльності: собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг; витрати банківських установ; - інші витрати: загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати, фінансові витрати, інші витрати звичайної діяльності, амортизація, інші витрати господарської діяльності.
МСБО	У МСБО 1 наводяться класифікації: - за характером витрат (амортизація, матеріальні витрати, виплати працівникам інші витрати); - за функціями витрат: собівартість реалізації, витрати на збут, адміністративні витрати та інші витрати.

Джерело: узагальнено на підставі [14, 35, 36]

Під час підготовки звітності за міжнародними стандартами виникає потреба у перекласифікації витрат. Для цього здійснюється детальний аналіз кожної статті витрат з урахуванням критеріїв визнання, визначених МСФЗ. Однією з ключових відмінностей є підхід до формування собівартості реалізованої продукції. До складу виробничої собівартості включаються: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, змінні загальновиробничі витрати та постійні загальновиробничі витрати, які розподіляються.

Порівняльний аналіз методів обліку витрат відповідно до національних та міжнародних стандартів дає змогу точно та об'єктивно відобразити витрати суб'єкта господарювання у фінансовій звітності, що підвищує якість інформації для користувачів. Тому одним із ключових напрямів удосконалення національних стандартів є уточнення термінології,

гармонізація норм із положеннями податкового законодавства та міжнародних стандартів, а також запровадження уніфікованого підходу до оцінки, обліку, визнання та представлення витрат підприємств.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної роботи розкрито зміст поняття фінансового результату підприємства та детально проаналізовано категорії прибутку і збитку. Значну увагу приділено механізму формування доходів і витрат суб'єктів господарювання:

1. Фінансовий результат підприємства відображає підсумок його господарської діяльності (або діяльності окремих підрозділів) і визначається як збільшення або зменшення вартості власного капіталу шляхом зіставлення отриманих доходів із понесеними витратами.

2. Аналіз фінансових результатів відіграє важливу роль у підвищенні ефективності діяльності підприємства, оскільки дозволяє здійснювати контроль за реалізацією планів з продажу продукції та прибутковістю, визначати вплив різних чинників на фінансові показники, виявляти джерела зростання прибутку й рентабельності, оцінювати ефективність управління економічним потенціалом та розробляти заходи щодо реалізації виявлених резервів.

3. Між національними та міжнародними стандартами обліку і фінансової звітності існує чимало спільного, оскільки в основу розробки НП(С)БО було покладено принципи МСФЗ. Проте останні роки позначені активними змінами у міжнародних стандартах, тоді як національні оновлюються повільно, що призводить до поступового розриву між цими двома системами.

4. Основним напрямом гармонізації облікових систем є поступове їхнє зближення, що сприятиме підвищенню прозорості, стандартизації фінансової звітності та полегшить її сприйняття міжнародною спільнотою – інвесторами, кредиторами, партнерами.

РОЗДІЛ II. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ»

2.1. Загальна характеристика підприємства

Для досягнення мети та виконання завдань кваліфікаційної роботи об'єктом дослідження обрано підприємство ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель» (далі – ПАТ «Одескабель»).

Публічне акціонерне товариство «Одескабель», розташоване у місті Одеса, є провідним промисловим підприємством України у сфері виробництва телефонних та волоконно-оптичних кабелів. На сьогодні компанія впевнено утримує лідерські позиції серед національних виробників кабельної продукції, завоювавши свою стійку нішу на ринку. Уся продукція підприємства відповідає сучасним стандартам якості та має необхідні сертифікати відповідності, що гарантує її надійність та довговічність. Основну частку у загальному обсязі виробництва складають високотехнологічні волоконно-оптичні кабелі, що знаходять широке застосування в телекомунікаційній інфраструктурі.

Офіційна історія підприємства розпочалася 9 квітня 1949 року, коли за рішенням Ради Міністрів СРСР було створено завод кабельної продукції. У 1950-х роках розпочався період активної розбудови: значно збільшувалися виробничі площі, встановлювалося нове обладнання, а штат працівників постійно зростав. Важливою віхою стало відкриття у травні 1953 року виробничої лінії з виготовлення проводів для промислових вибухових робіт із застосуванням полівінілхлоридної (ПВХ) ізоляції. У той час завод спеціалізувався на випуску міських кабелів різної місткості – від 10 до 600 пар жил. Паралельно із розширенням асортименту продукції активно велося будівництво нового виробничого корпусу [37].

Протягом 1960-х років підприємство «Одескабель» зміцнило свою спеціалізацію на виготовленні кабельної продукції для міських телефонних мереж. Цей період відзначився значним технічним оновленням: розпочалося спорудження нових виробничих цехів, впроваджувалися передові на той час технології та обладнання, а виробничі потужності суттєво зросли. Саме у цей час сформувалися два основних напрями діяльності заводу: виробництво кабелів для передачі радіочастотних сигналів і випуск кабелів для міських телефонних мереж. Завдяки послідовній модернізації та стратегічному розширенню підприємство заклало міцну основу для свого подальшого розвитку.

У 1985 році завод «Одескабель» здійснив важливий крок у розвитку своїх технологічних можливостей, уклавши контракт із австрійською компанією «Розендаль» на постачання сучасного обладнання для виробництва волоконно-оптичних кабелів (ВОК). У 1986 році нове обладнання було успішно змонтоване та введене в експлуатацію, що дало змогу підприємству розпочати освоєння новітніх на той час технологій зв'язку. Паралельно з технічним оновленням проходила підготовка кадрів: спеціалісти заводу пройшли професійне навчання за кордоном та в Україні, здобуваючи знання і навички роботи з волоконно-оптичними системами. Завдяки цим заходам у 1987 році на заводі було розгорнуто серійне виробництво волоконно-оптичних кабелів, що стало важливою віхою у розвитку підприємства та розширенні його виробничого портфеля.

У 1996 році, відповідно до рішення регіонального відділення Фонду державного майна України, державне підприємство було реорганізоване у відкрите акціонерне товариство. Так розпочалася нова сторінка в історії підприємства під назвою Відкрите акціонерне товариство «Одеський кабельний завод «Одескабель». Ця реорганізація відкрила нові можливості для залучення інвестицій, модернізації виробництва та зміцнення ринкових позицій заводу.

У 1998 році компанія активно включилася у процес удосконалення системи управління якістю, розпочавши діяльність відповідно до міжнародного стандарту ISO 9002. Уже в 1999 році «Одескабель» успішно пройшов сертифікацію і отримав відповідний сертифікат. Наявність сертифікованої системи управління якістю стала важливим аргументом для партнерів з-за кордону і сприяла суттєвому зростанню обсягів експорту кабельної продукції на міжнародні ринки.

У 2000 році підприємство зробило черговий інноваційний крок, розпочавши будівництво нового цеху, спеціалізованого на виробництві LAN-кабелів для корпоративних інформаційних систем і комп'ютерних мереж. У 2001 році цей сучасний виробничий комплекс було введено в експлуатацію, що дозволило заводу розширити асортимент продукції та впевнено зайняти позиції у сегменті IT-інфраструктури.

Починаючи з 2002 року, ПАТ «Одескабель» розпочало системну роботу над впровадженням сучасної системи управління якістю відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001. Уже в 2003 році підприємство зробило важливий крок у зміцненні своєї виробничої бази: було введено в експлуатацію новий цех з виробництва мідної катанки – ключового матеріалу для виготовлення мідних кабелів зв'язку. Завдяки власному виробництву катанки завод значно підвищив рівень автономності, якість готової продукції та конкурентоспроможність на ринку.

У 2013 році «Одескабель» продемонстрував здатність до впровадження інновацій, започаткувавши виробництво спеціалізованих вогнестійких кабелів з ізоляцією та оболонкою із безгалогенних компаундів. Ці кабелі, що мають підвищену стійкість до високих температур і не виділяють токсичних газів під час горіння, стали відповіддю на зростаючі вимоги до безпеки об'єктів критичної інфраструктури. У тому ж році на підприємстві був успішно проведений ресертифікаційний аудит системи менеджменту якості за оновленою версією міжнародного стандарту ISO 9001:2008. Аудит здійснювали незалежні зовнішні експерти провідної міжнародної компанії

«TÜV SÜD Management Service GmbH», що підтвердило високий рівень організації виробничих процесів на заводі.

У 2014 році ПАТ «Одескабель» знову підтвердило відповідність своєї системи менеджменту якості міжнародним стандартам під час чергового міжнародного аудиту, проведеного представниками «TÜV SÜD Management Service GmbH». За результатами перевірки термін дії сертифіката був продовжений, що стало черговим свідченням стабільності та надійності системи якості підприємства. Окрім того, у 2014 році компанія здобула вагоме визнання на міжнародному рівні, отримавши відзнаку за досягнення у сфері бізнес-розвитку та якості на ювілейному 10-му турнірі з якості країн Східної та Центральної Європи. Це підтвердило репутацію ПАТ «Одескабель» як одного з найкращих виробників кабельної продукції у регіоні.

У 2016 році на ПАТ «Одескабель» було успішно реалізовано масштабний проект з реконструкції та модернізації цеху з виробництва волоконно-оптичних кабелів. Завдяки оновленню виробничої інфраструктури та впровадженню новітніх технологій, завод зміг удвічі збільшити виробничі потужності цього підрозділу. Це дозволило значно наростити обсяги виробництва високотехнологічної кабельної продукції, яка користується стабільним попитом як в Україні, так і за її межами.

Сьогодні ПАТ «Одескабель» випускає широкий асортимент продукції, що охоплює потреби різних галузей економіки – телекомунікаційного сектору, будівництва, машинобудування, а також гірничо-добувної промисловості. Продукція заводу вирізняється високою якістю, відповідністю міжнародним стандартам і активно реалізується як на внутрішньому ринку, так і за кордоном. Зростання попиту на кабельну продукцію пов'язане з розвитком інтегрованих комунікаційних систем, активним впровадженням цифрових технологій та постійним збільшенням кількості користувачів інтернету.

У довоєнному 2021 році частка експортної продукції у загальному обсязі виробництва склала 27,5%, зараз вона дещо знизилася. Географія

експорту підприємства охопила широкий спектр країн, серед яких: Азербайджан, Вірменія, Грузія, Молдова, Словаччина, Чехія, Литва, Австрія, Алжир, Італія та Іспанія. Такий результат свідчить про високу конкурентоспроможність продукції ПАТ «Одескабель» на міжнародному ринку.

Серед найпопулярніших і найперспективніших видів продукції як для внутрішнього споживача, так і для експортних поставок, виділяються ізольовані кабелі для ліній електропередач, волоконно-оптичні кабелі для систем зв'язку, а також кабелі для комп'ютерних мереж і структурованих кабельних систем. Попит на ці категорії продукції безпосередньо залежить від темпів розвитку телекомунікаційних мереж, будівництва промислових об'єктів та активності будівельних компаній, що робить "Одескабель" одним із важливих гравців у забезпеченні інфраструктурного розвитку як в Україні, так і за її межами.

ПАТ «Одескабель» здійснює різні види діяльності, основні з яких наведені на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Основні види діяльності ПАТ «Одескабель»

Джерело: складено на підставі документів підприємства

На підприємстві діє дворівнева система управління, яка цілком відповідає вимогам законодавства України. Система управління включає наглядову раду та генерального директора.

Органами управління підприємства є такі:

- загальні збори акціонерів;
- наглядова рада;
- генеральний директор;
- ревізійна комісія.

В останні роки посаду генерального директора ПАТ «Одескабель» обіймає Іоргачов Дмитро Васильович – досвідчений управлінець, який ефективно координує роботу всіх структурних підрозділів підприємства. У його підпорядкуванні знаходяться керівники ключових напрямків діяльності, зокрема фінансового, комерційного, технічного та маркетингового підрозділів, відділу соціальної інфраструктури, бухгалтерії та виробничо-диспетчерського відділу. Кожен із цих підрозділів має власну чітко сформовану внутрішню організаційну структуру, яка забезпечує ефективність управління й оперативність ухвалення рішень. Детальніше внутрішню будову підприємства можна побачити на схемі, представлений у Додатку А.

Аналізуючи організаційну структуру ПАТ «Одескабель», можна відзначити наявність значної кількості спеціалізованих підрозділів та відділів, кожен з яких виконує визначений набір функцій і відповідає за конкретну сферу діяльності підприємства. Такий розподіл обов'язків забезпечує чітку координацію роботи, сприяє підвищенню відповідальності співробітників за виконання поставлених завдань та підвищує загальну ефективність діяльності компанії.

Поділ підприємства на окремі структурні частини, кожна з яких має свої спеціалізовані функції, є прикладом процесу департаменталізації, також відомої як функціональна спеціалізація. Це дає змогу оптимально розподілити обов'язки, покращити контроль за виконанням завдань та забезпечити

професіоналізацію управлінських процесів. Поєднання принципів ієрархії управління та функціональної спеціалізації сформувало основу організаційної моделі ПАТ «Одескабель», яка представлена у вигляді класичної ієрархічної організаційної структури. Такий підхід дозволяє компанії залишатися гнучкою в умовах змін ринкової кон'юнктури та водночас забезпечувати стабільність внутрішніх бізнес-процесів.

Ієрархічна організаційна структура управління, реалізована на ПАТ «Одескабель» у вигляді класичної лінійної моделі, забезпечує підприємству низку важливих переваг. Передусім, така структура гарантує наявність чіткої системи взаємозв'язків між різними функціональними підрозділами, що дозволяє забезпечити узгодженість дій і оптимізувати робочі процеси. Кожен співробітник має чітко визначену сферу відповідальності, що знижує ризик дублювання обов'язків, підвищує особисту відповідальність за результати праці та сприяє високій дисципліні в організації.

Однією з важливих переваг лінійної структури є оперативна реакція виконавців на розпорядження керівництва: рішення приймаються швидко, а завдання виконуються у стислий термін, що особливо важливо в умовах швидкозмінного ринку. Завдяки такій системі управління ПАТ «Одескабель» має можливість не лише ефективно координувати свою поточну діяльність, а й активно впроваджувати інноваційні рішення, модернізувати виробництво та впевнено розвивати нові напрями бізнесу.

Проведений аналіз облікової політики підприємства дозволяє виділити ключові аспекти, що стосуються обліку доходів, витрат та фінансових результатів.

У процесі ведення операцій, пов'язаних з обліком доходів і витрат, що безпосередньо впливають на формування фінансових результатів підприємства, бухгалтерія ПАТ «Одескабель» чітко дотримується визначених принципів та вимог, закріплених у відповідному Наказі про облікову політику. Застосування цих принципів забезпечує послідовність, об'єктивність

та достовірність відображення фінансово-господарських операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Дотримання встановлених правил дозволяє не лише забезпечити відповідність національним стандартам бухгалтерського обліку, але й гарантувати прозорість фінансової інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів, включаючи інвесторів, партнерів та контролюючі органи. Зокрема, основними принципами є обачність, превалювання сутності над формою, безперервність діяльності підприємства, послідовність застосування облікової політики та своєчасність визнання доходів і витрат (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Основні принципи здійснення обліку доходів і витрат на ПАТ «Одескабель»

Джерело: складено на підставі даних облікової політики підприємства

Для здійснення обліку витрат, пов'язаних з діяльністю, на підприємстві використовується групування витрат, яке наведено на рис. 2.3.

Відповідно до положень облікової політики, прийнятої на підприємстві, основою для розподілу загальновиробничих витрат між окремими

ліцензованими видами діяльності визначено показник суми прямої заробітної плати. Такий підхід дозволяє забезпечити об'єктивність і прозорість у формуванні собівартості продукції або послуг за кожним видом діяльності, що, у свою чергу, позитивно впливає на точність визначення фінансових результатів.

Прямі матеріальні витрати	• Сировина та матеріали. • Куплені напівфабрикати та комплектуючі вироби.
Прямі витрати на оплату праці	• Основна заробітна плата. • Додаткова заробітна плата. • Відрахування на соціальне страхування.
Інші прямі витрати	• Витрати на відрядження. • Послуги сторонніх організацій.
Змінні загальновиробничі витрати	• Змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

Рис. 2.3. Основні принципи здійснення обліку доходів і витрат на ПАТ «Одескабель»

Джерело: складено на підставі даних облікової політики підприємства

Аналогічний принцип використовується і при розподілі адміністративних витрат у ПАТ «Одескабель». Це забезпечує єдиний методологічний підхід до обліку витрат управлінського характеру, дозволяючи уникати перекручень при формуванні звітності щодо різних напрямів діяльності підприємства.

Щодо визнання доходів, то згідно з обліковою політикою підприємства, доходи можуть бути відображені в обліку лише за умови наявності достатнього рівня впевненості щодо можливості їх отримання. Це відповідає одному з ключових принципів бухгалтерського обліку – принципу обачності, який сприяє формуванню достовірної та надійної фінансової звітності.

Разом із тим, аналіз чинної облікової політики ПАТ «Одескабель» свідчить про наявність певного потенціалу для її удосконалення. Зокрема, доцільно було б розширити положення політики шляхом включення до неї детального опису складу, порядку визнання та відображення в обліку інших операційних доходів і витрат, а також інших видів доходів і витрат, які не є основними, але можуть суттєво впливати на фінансовий результат.

У загальному ж вигляді затверджена на підприємстві облікова політика створює надійне підґрунтя для організації бухгалтерського обліку на належному професійному рівні. Вона забезпечує комплексне, послідовне й об'єктивне відображення всіх господарських процесів, що відбуваються на підприємстві, та сприяє ефективному фінансовому управлінню.

2.2. Облік витрат на підприємстві

Витрати підприємства є невід'ємною частиною його фінансово-господарської діяльності за певний звітний період. Вони призводять або до зменшення активів підприємства, або до збільшення його боргових зобов'язань. Ефективна організація обліку витрат має забезпечувати своєчасне, повне та достовірне надходження інформації про обсяги та вартість виготовленої продукції, а також про витрати, понесені на її виробництво як загалом по підприємству, так і в розрізі окремих структурних підрозділів.

На підприємстві ПАТ «Одескабель» процес формування витрат починається в межах системи оперативного обліку. Витрати класифікуються залежно від особливостей виконаних замовлень, типів продукції, каналів реалізації та інших характеристик господарської діяльності. Для визначення собівартості продукції на даному підприємстві використовується позамовний метод калькулювання витрат. Згідно з цим методом, усі витрати обліковуються окремо по кожному замовленню, яке надходить від замовника. Прямі витрати визначаються на основі первинних облікових документів, що підтверджують фактичні витрати ресурсів, тоді як непрямі витрати

розподіляються між замовленнями пропорційно до величини прямих витрат. Такий підхід дозволяє забезпечити точність розрахунків собівартості продукції та підвищити ефективність управління витратами на підприємстві.

Варто зазначити, що на підприємстві прямі витрати безпосередньо відносяться на конкретне замовлення одразу після їх виникнення. Натомість непрямі витрати попередньо групуються за місцями їх виникнення (центрами витрат) та лише після узагальнення розподіляються між окремими замовленнями пропорційно до суми витрат на відповідні замовлення. Звітна калькуляція фактичної собівартості продукції складається тільки після повного виконання замовлення, що дозволяє забезпечити точність у розрахунках витрат.

На ПАТ «Одескабель» облік витрат ведеться окремо за кожним індивідуальним замовленням. У кінцевій калькуляції собівартості підсумовуються всі понесені прямі та непрямі витрати, а також враховується вартість невикористаних товарно-матеріальних цінностей, які були повернуті на склад підприємства.

До складу прямих витрат включаються: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці виробничого персоналу та інші безпосередньо пов'язані з виконанням замовлення витрати. Синтетичний облік прямих витрат здійснюється на активному рахунку 23 «Виробництво», де за дебетом відображаються накопичені витрати на виробництво продукції, а за кредитом – списання витрат у зв'язку з виготовленням та передачею готової продукції.

Що стосується непрямих витрат, то на підприємстві до них відносяться додаткова заробітна плата працівників (зокрема премії та надбавки), заробітна плата адміністративного персоналу, а також загальновиробничі витрати, що не можуть бути безпосередньо віднесені на конкретне замовлення. Синтетичний облік непрямих витрат ведеться на активному рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», де за дебетом відображається накопичення визнаних витрат, а за кредитом – їх розподіл та списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації» [38].

Таким чином, на ПАТ «Одескабель» облік витрат організований таким чином, щоб забезпечити точне відображення реальної вартості виконаних замовлень, що сприяє підвищенню ефективності управління витратами та формуванню обґрунтованої ціни продукції.

Для узагальнення інформації про витрати діяльності ПАТ «Одескабель» використовує рахунки 9-го класу (рис. 2.4).

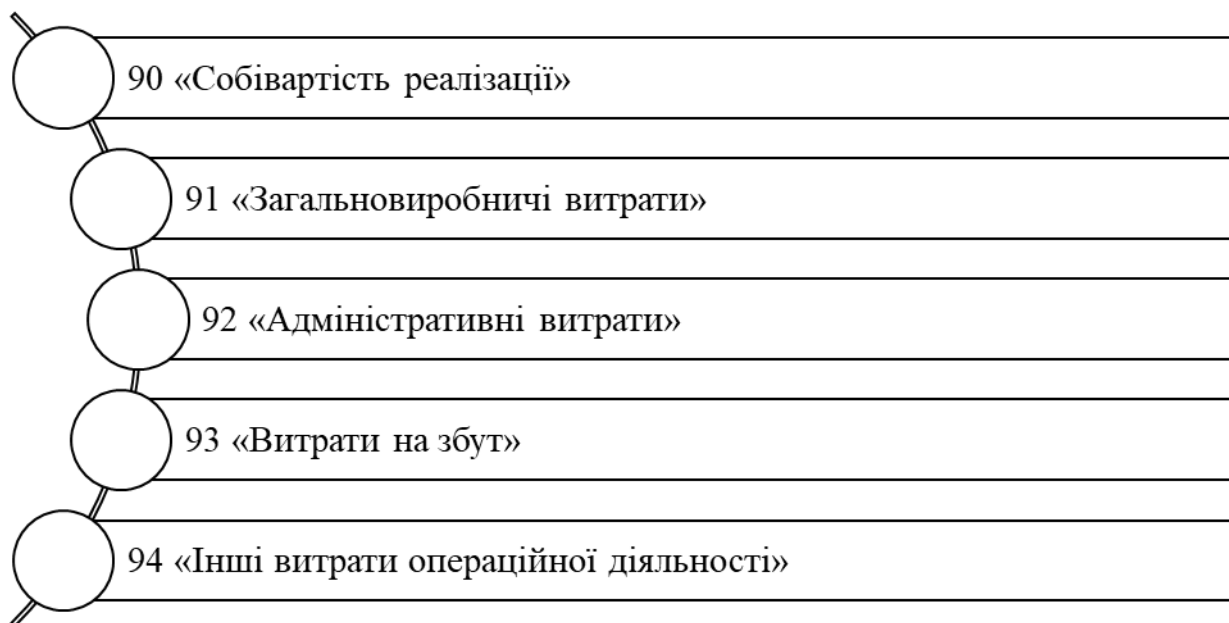

Рис. 2.4. Склад рахунків 9-го класу для узагальнення даних про витрати підприємства

Джерело: узагальнено на підставі даних підприємства

Відобразимо операції з обліку прямих і непрямих витрат ПАТ «Одескабель» у табл. 2.1.

Аналітичний облік прямих та непрямих витрат досліджуваного підприємства ведеться з деталізацією за структурними підрозділами і цехами, окремими видами виробництва, групами продукції та статтями витрат. Витрати ПАТ «Одескабель», що пов'язані з операційною діяльністю, але не включаються до собівартості реалізованої продукції, класифікуються на адміністративні витрати, витрати на збут і інші операційні витрати.

Таблиця 2.1

Операції з обліку прямих і непрямих витрат ПАТ «Одескабель»

Господарська операція	Дебет	Кредит
Відображено прямі матеріальні витрати підприємства	23	20
Нараховано амортизацію на технологічне обладнання	23	13
Нараховано амортизацію на основні засоби загальновиробничого призначення (постійні витрати підприємства)	91	13
Відображено витрати з операційної оренди основних засобів загальновиробничого призначення (постійні витрати підприємства)	91	685
Нараховано заробітну плату промислово-виробничому персоналу та соціальних внесків (змінні витрати підприємства)	23 23	661 651
Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу та соціальних внесків (постійні витрати підприємства)	92 92	661 651
Відображено витрати на утримання та обслуговування приміщення загальновиробничого призначення (змінні витрати підприємства)	91 641	685 685
Відображено виробничу собівартість	903	23
Відображено фінансовий результат	791	903

Джерело: сформовано за підставі даних підприємства

Для забезпечення ефективної організації системи управління витратами на підприємстві здійснюється їх групування за критеріями прямого або непрямого віднесення до конкретного виду продукції чи центру відповідальності (підрозділу, відділу або цеху). Такий підхід дає змогу більш точно контролювати витрати, планувати їх рівень та оперативно впливати на їх оптимізацію в межах окремих структурних одиниць підприємства [39].

Синтетичний облік адміністративних витрат на ПАТ «Одескабель» ведеться на активному рахунку 92 «Адміністративні витрати». Цей рахунок призначений для накопичення витрат, що пов'язані з організацією, управлінням та загальним обслуговуванням діяльності підприємства. За дебетом рахунку 92 відображаються суми визнаних адміністративних витрат, таких як заробітна плата адміністративного персоналу, витрати на утримання офісу, послуги професійних консультантів тощо. За кредитом рахунку

здійснюється списання цих витрат на рахунок 791 «Результат операційної діяльності», що дозволяє відобразити їх у складі загальних фінансових результатів підприємства.

Облік витрат на збут продукції ПАТ «Одескабель» організовано на синтетичному активному рахунку 93 «Витрати на збут». За дебетом цього рахунку накопичуються визнані витрати, пов'язані із забезпеченням процесу реалізації продукції, зокрема витрати на транспортування, пакування, оплату праці працівників служби збуту, витрати на рекламу та маркетингові заходи. За кредитом рахунку 93 відображається списання зазначених витрат на рахунок 791, що узагальнює результати операційної діяльності підприємства.

Таким чином, облік адміністративних витрат і витрат на збут на ПАТ «Одескабель» побудований таким чином, щоб забезпечити чітке розмежування витрат за їх економічним змістом, що сприяє об'єктивній оцінці ефективності господарської діяльності та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

До складу інших операційних витрат підприємства включаються такі витрати, як: витрати на проведення досліджень і розробок нових видів продукції чи технологій; собівартість реалізованих виробничих запасів; собівартість реалізованої іноземної валюти; суми безнадійної дебіторської заборгованості, а також відрахування до резерву сумнівних боргів; втрати від браку продукції та псування матеріальних цінностей; визнані штрафи, пені та неустойки за господарськими договорами; втрати, пов'язані з операційними курсовими різницями; знецінення товарно-матеріальних запасів; витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення, таких як їдальні, медичні пункти, спортивні споруди; а також інші витрати, що безпосередньо стосуються операційної діяльності підприємства, але не відносяться до основних напрямів витрат.

Для обліку цих витрат ПАТ «Одескабель» використовує активний синтетичний рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності». На дебеті цього рахунку відображаються суми визнаних витрат відповідного характеру,

тоді як за кредитом здійснюється їх списання на рахунок 791 «Результат операційної діяльності», де узагальнюються фінансові результати підприємства.

Кореспонденцію бухгалтерських рахунків для обліку адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат на ПАТ «Одескабель» наведено у табл. 2.2, що дозволяє наочно відобразити логіку та послідовність бухгалтерських записів.

Таблиця 2.2

Господарські операції з обліку адміністративних витрат, витрат на збут та інших витрат операційної діяльності ПАТ «Одескабель»

Господарська операція	Дебет	Кредит
Відображено витрати службового відрядження адміністративного персоналу підприємства	92	372
Нараховано амортизацію адміністративного приміщення підприємства	92	131
Здійснено оплату послуг проведеного аудиту	92	311
Нараховано заробітної плати адміністративного персоналу та соціальні внески	92 92	661 651
Списано на фінансовий результат адміністративні витрати	791	92
Відображено витрати на відрядження працівників відділу збуту підприємства	93	372
Нараховано амортизацію основних засобів відділу збуту підприємства	93	131
Сплачено за послуги розміщення реклами продукції підприємства	93	311
Нараховано заробітну плату працівникам відділу збуту та соціальні внески	93 93	661 651
Списано на фінансові результати витрати на збут підприємства	791	93
Відображено собівартість реалізованих виробничих запасів	943	20
Списано інші витрати операційної діяльності на фінансові результати	791	94

Джерело: сформовано на підставі даних підприємства

Аналітичний облік адміністративних витрат ведеться у розрізі окремих статей витрат, що спрямовані на забезпечення діяльності апарату управління та обслуговування виробничого процесу підприємства. Облік витрат на збут

організовано із деталізацією за статтями, які безпосередньо пов'язані з функціонуванням відділу збуту підприємства та підтримкою процесів реалізації продукції. Щодо інших операційних витрат, то їх аналітичний облік здійснюється з розподілом за видами витрат, що дозволяє чітко ідентифікувати кожен статтю витрат та підвищити рівень контролю за ними.

Таким чином, система обліку витрат на ПАТ «Одескабель» побудована таким чином, щоб забезпечити комплексне відображення всіх аспектів операційної діяльності підприємства, сприяючи своєчасному аналізу та прийняттю ефективних управлінських рішень.

Узагальнюючи можна відмітити, що всі етапи облікового процесу ПАТ «Одескабель» – первинний, синтетичний та аналітичний облік – здійснюються на високому рівні. Ведення обліку відбувається чітко, якісно та в установлені терміни, відповідно до затверджених внутрішніх планів, облікової політики підприємства та на підставі належним чином оформленої первинної документації. Уся діяльність щодо обліку витрат проводиться у суворій відповідності до вимог чинного законодавства України, національних стандартів бухгалтерського обліку.

За підсумками господарської діяльності підприємства інформація про всі види витрат систематизується та відображається у складі офіційної фінансової звітності, зокрема у Звіті про фінансові результати (форма №2). Відображення витрат здійснюється повно, достовірно та в розрізі встановлених класифікаційних ознак, що забезпечує користувачів фінансової звітності надійною інформацією для прийняття управлінських і стратегічних рішень.

2.3. Облік доходів і фінансових результатів

Показники використання прибутку займають ключове місце в системі управління підприємством, оскільки саме на їх основі керівництво здійснює

контроль за поточною діяльністю організації та приймає стратегічні й тактичні рішення. Дані про фінансовий результат, сформовані в системі бухгалтерського обліку, слугують базою для розробки подальших планів розвитку бізнесу, оцінки ефективності вже здійснених заходів та визначення напрямів оптимізації витрат чи нарощення доходів.

Окрім внутрішніх користувачів інформації, важливість показників фінансового результату підкреслюється й тим, що зовнішні користувачі, зокрема потенційні інвестори, кредитори та партнери, орієнтуються на фінансову звітність підприємства під час прийняття рішень щодо співпраці або інвестування капіталу. Важливу роль у цьому відіграють дані бухгалтерського балансу (форма №1), які дають змогу оцінити фінансовий стан підприємства та перспективи його розвитку.

Процес визначення фінансових результатів діяльності господарюючого суб'єкта значною мірою залежить від прийнятої методології їх формування та обліку. Проте слід зазначити, що чинна методика бухгалтерського обліку доходів і витрат має певні недоліки, оскільки саме від правильності їх відображення залежить об'єктивність фінансового результату. Внаслідок існуючих розбіжностей між підходами до фінансового та податкового обліку, реальний розмір прибутку чи збитку підприємства нерідко не знаходить повного відображення ні у фінансовій, ні в податковій звітності.

Ці розбіжності частково пояснюються тим, що нормативне регулювання фінансового обліку здійснюється Міністерством фінансів України, тоді як організація податкового обліку базується на рекомендаціях та інструкціях, розроблених Державною податковою службою України. Такий розподіл нормотворчих функцій призводить до методологічних неузгодженостей, що створюють труднощі у визначенні достовірного фінансового результату.

Беручи до уваги зазначені обставини, доцільним вбачається розпочати аналіз особливостей обліку фінансових результатів на ПАТ «Одескабель» із розгляду порядку обліку доходів даного підприємства, оскільки саме

правильність визнання та відображення доходів визначає точність обліку кінцевого фінансового результату.

Доходи на ПАТ «Одескабель» визнаються за принципом відповідності доходів і витрат, тобто одночасно з визнанням відповідних витрат, що забезпечує об'єктивність фінансових результатів. Основним джерелом доходу підприємства є виручка від реалізації продукції основного виду діяльності.

Формування фінансового результату підприємства базується на обчисленні чистого доходу, який визначається як різниця між доходами від реалізації продукції та витратами на їх виробництво й збут. Окрім того, на фінансовий результат впливають інші операційні доходи та витрати, а також доходи й витрати від позареалізаційних операцій.

Відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Плану рахунків та Інструкції щодо його застосування, для обліку доходів на підприємстві використовуються рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності». Структура субрахунків даного класу відображена на рис. 2.5, що ілюструє деталізацію обліку доходів за їх видами.

Первинний облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) є першою стадією процесу бухгалтерської реєстрації, під час якої фіксуються факти господарської діяльності. Саме на етапі первинного обліку формується база для подальшого відображення господарських операцій у системі бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Облік доходів від реалізації продукції ПАТ «Одескабель» здійснюється на підставі належним чином оформлених первинних бухгалтерських документів, до яких належать:

- виписка банку, що підтверджує надходження коштів від покупців;
- рахунок-фактура, який є документом, що встановлює зобов'язання покупця сплатити вартість товару чи послуг;
- акт виконаних робіт, який фіксує факт надання послуг або виконання робіт;

- товарно-транспортна накладна, що супроводжує рух товарно-матеріальних цінностей;
- довідка бухгалтерії щодо здійснених господарських операцій;
- накладна-вимога на відпуск матеріалів для потреб виробництва або реалізації.

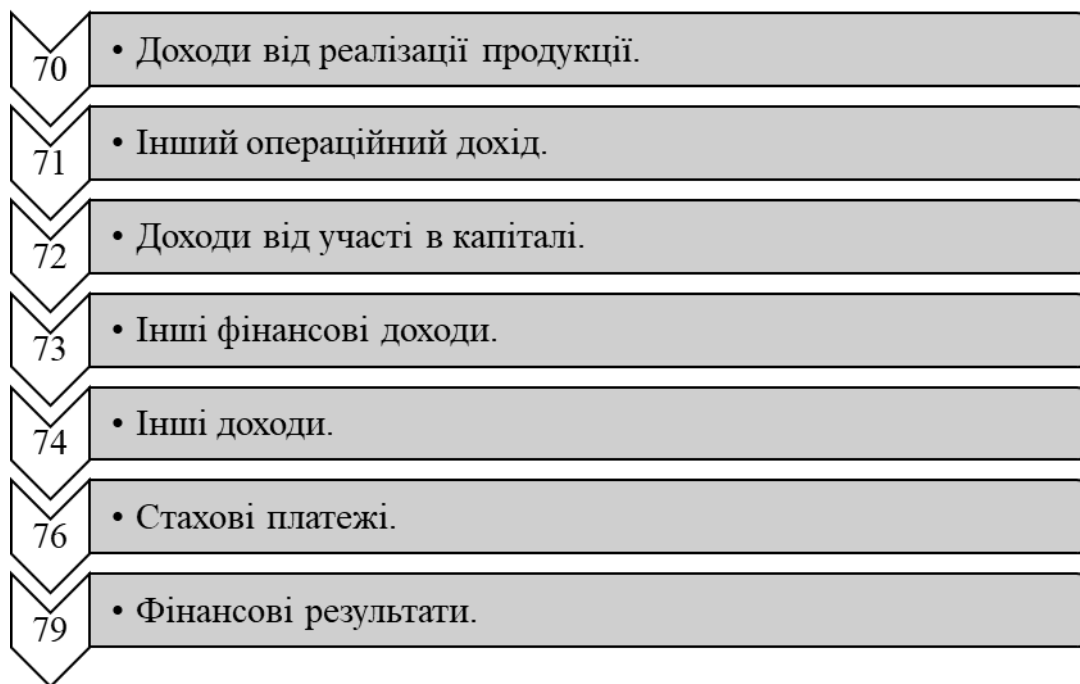

Рис. 2.5. Склад рахунків класу 7 «Доходи і результати діяльності»

Джерело: сформовано на підставі плану рахунків підприємства

Наявність повного комплексу первинних документів забезпечує достовірність і правильність формування доходів, що, у свою чергу, впливає на точність фінансового результату підприємства та підвищує рівень довіри до його фінансової звітності з боку внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Протягом звітного періоду на рахунках класу 7 здійснюється відображення операцій із доходами наступним чином: за кредитом обліковується сума валового доходу разом із непрямыми податками, зборами та іншими обов'язковими платежами, які включені до вартості реалізованої продукції. За дебетом рахунків фіксується щомісячне списання належних сум

непрямих податків і зборів, а також здійснюється щомісячне перерахування суми чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати».

Склад рахунків, які використовуються для обліку доходів на ПАТ «Одескабель», наведено на рис. 2.6.

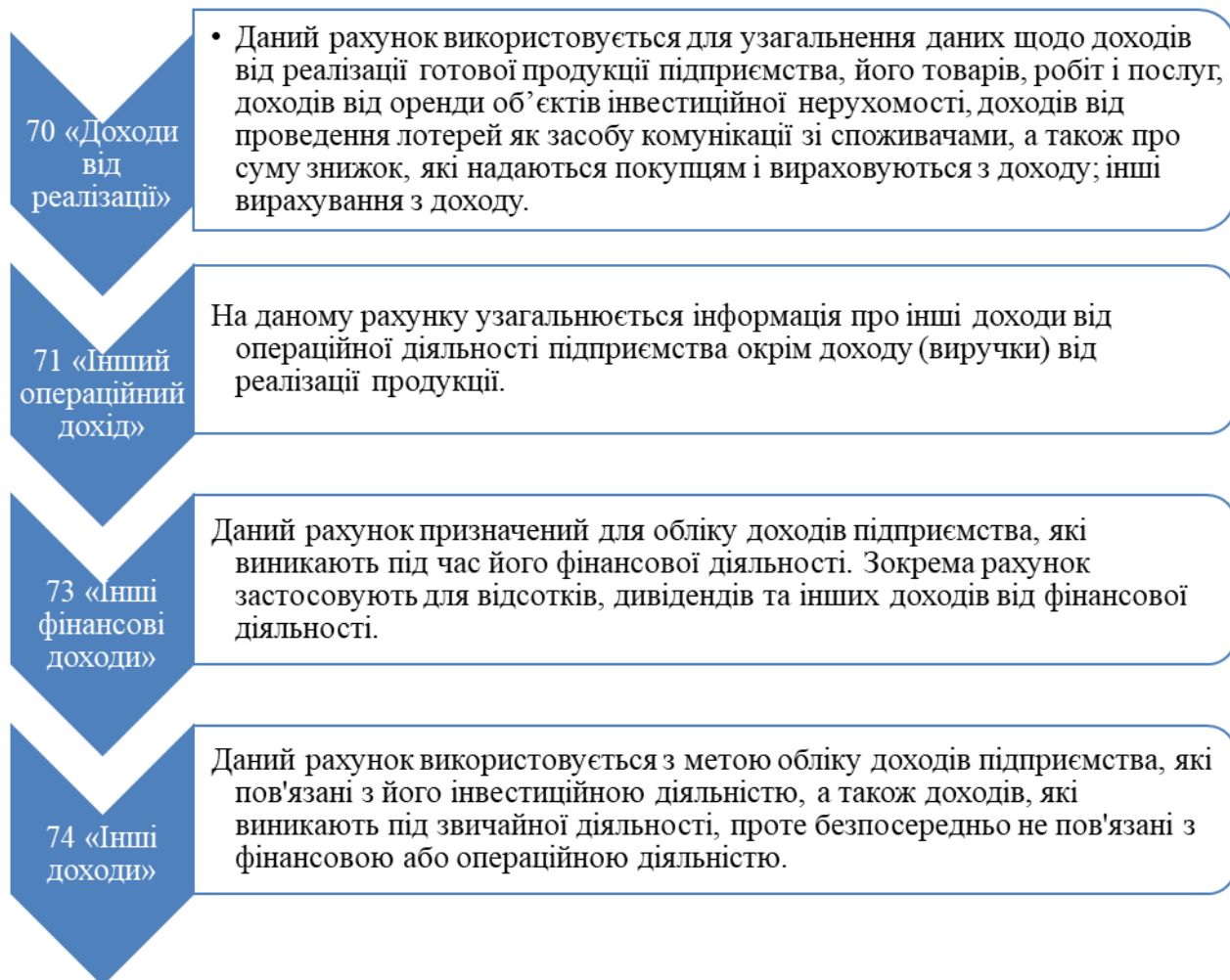

Рис. 2.6. Рахунки, які використовуються для обліку доходів

Джерело: складено на підставі плану рахунків підприємства

Аналітичний облік доходів на підприємстві здійснюється у розрізі окремих видів товарів, виконаних робіт, наданих послуг, регіонів збуту та контрагентів (клієнтів) компанії. Облік доходів документально підтверджується первинними бухгалтерськими документами, зокрема довідками бухгалтерії підприємства, які відображають фактичні результати реалізації.

Основні господарські операції, пов'язані з обліком доходів на ПАТ «Одескабель», узагальнено у табл. 2.3, що дозволяє наочно простежити порядок реєстрації доходів у системі бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.3

Господарські операції з обліку доходів на ПАТ «Одескабель»

Господарська операція	Дебет	Кредит
1	2	3
Облік доходів від реалізації відвантаженої продукції		
Відвантажено покупцеві продукцію	361	701
Відображено ПДВ	701	641
Списано фактичну собівартість продукції	901	26
Відображено чистий дохід	701	791
Списані адміністративні витрати	791	92
Зараховано кошти на рахунок підприємства	311	361
Відображено собівартість відвантаженої продукції	791	901
Облік доходів від реалізації продукції за попередньо отриманим авансом згідно договору		
Отримано аванс від замовника	311	681
Відображено ПДВ	643	641
Відвантажено покупцеві продукцію	361	701
Відображено ПДВ	701	641
	641	643
Списано фактичну собівартість продукції	901	26
Відображено чистий дохід підприємства	701	791
Списано адміністративні витрати	791	92
Відображено собівартість реалізованої продукції	791	901
Зараховано кошти на рахунок	311	361
Закрито рахунок «Розрахунки за авансами одержаними»	361	681

Джерело: сформовано на підставі плану рахунків підприємства

Для обліку та узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства використовується рахунок 79 «Фінансові результати». За кредитом цього рахунку відображається сума доходів у процесі закриття рахунків обліку доходів, тоді як за дебетом – сума витрат у порядку закриття відповідних рахунків обліку витрат, а також сума нарахованого податку на прибуток підприємства. Таким чином, рахунок 79 є підсумковим інструментом формування показника прибутку або збитку підприємства за звітний період.

У процесі закриття рахунку 79 «Фінансові результати» його кінцеве сальдо списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», після чого відображається у бухгалтерському балансі підприємства. Таким чином, отримані фінансові результати напряму впливають на підсумкові показники фінансової звітності.

Рахунок 79 має деталізовану структуру і включає ряд субрахунків, призначених для обліку окремих видів фінансових результатів (рис. 2.3).

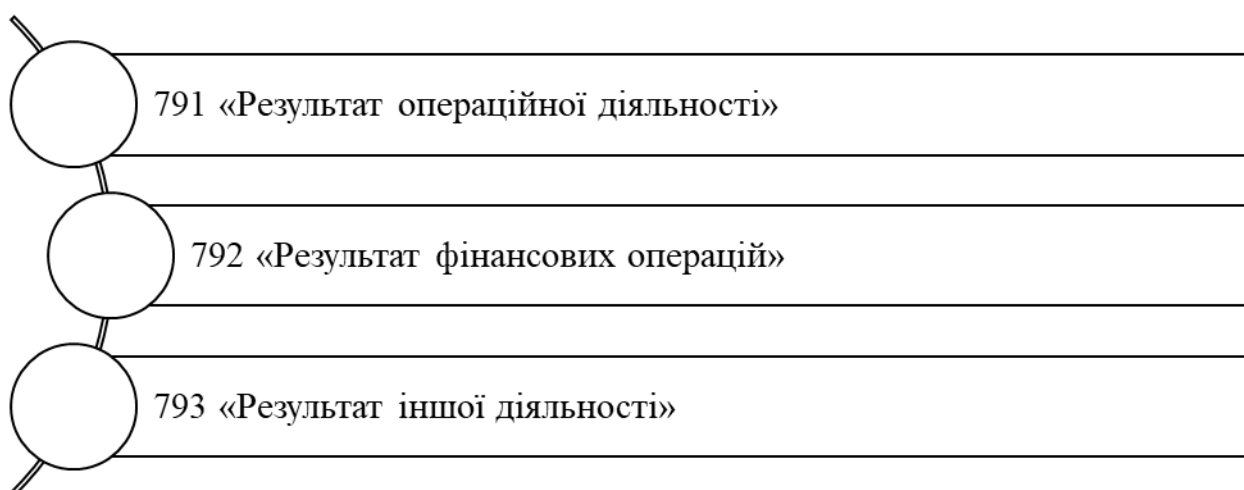

Рис. 2.3. Перелік субрахунків рахунку 79 «Фінансові результати»

Джерело: сформовано автором підставі плану рахунків підприємства

Закриття рахунку 79 проводиться наприкінці кожного звітного періоду, відповідно до встановленого порядку складання фінансової звітності.

Зокрема, на субрахунку 791 «Фінансові результати від операційної діяльності» фіксується підсумковий фінансовий результат від основної діяльності підприємства. За кредитом цього субрахунку відображають доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг, а також інші операційні доходи, що нараховуються в результаті закриття рахунків доходів (рахунки 70 «Доходи від реалізації» та 71 «Інший операційний дохід»).

Одночасно, за дебетом субрахунку 791 обліковуються витрати, пов'язані з виробничою та іншою операційною діяльністю. До них належать: собівартість реалізованої продукції (рахунок 90 «Собівартість реалізації»),

адміністративні витрати (рахунок 92 «Адміністративні витрати»), витрати на збут (рахунок 93 «Витрати на збут») та інші витрати операційної діяльності (рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності»).

Таким чином, субрахунок 791 забезпечує узагальнення інформації про фінансовий результат операційної діяльності підприємства за звітний період, що є основою для оцінки його рентабельності та ефективності.

На субрахунку 792 «Фінансові результати від фінансових операцій» відображається фінансовий результат господарюючого суб'єкта, пов'язаний із здійсненням фінансових операцій. Зокрема, за кредитом цього субрахунку проводиться списання сум доходів у процесі закриття відповідних рахунків обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів. За дебетом відображається списання фінансових витрат, що обліковуються на рахунках 95 «Фінансові витрати» та 96 «Втрати від участі в капіталі». Таким чином, субрахунок 792 узагальнює результати фінансової діяльності підприємства за звітний період.

Субрахунок 793 «Фінансові результати від іншої діяльності» призначений для обліку прибутку або збитку від інвестиційної та іншої неопераційної діяльності підприємства. За кредитом цього субрахунку здійснюється списання доходів у порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної та іншої діяльності, тоді як за дебетом відображають витрати, списані з рахунку 97 «Інші витрати».

Для підтвердження господарських операцій ПАТ «Одескабель» використовує такі первинні документи: рахунки-фактури, транспортні накладні, банківські виписки, прибуткові касові ордери, видаткові накладні та акти виконаних робіт. Ці документи є основою для правильного формування облікових даних та складання фінансової звітності.

У ході аналізу особливостей організації обліку доходів на підприємстві було виявлено ряд проблем, які негативно впливають на ефективність облікового процесу. По-перше, на ПАТ «Одескабель» відсутня належна автоматизація документообігу: частина первинних документів не внесена до

облікової комп'ютерної системи та не має електронних копій. Така ситуація ускладнює оперативний доступ до необхідної інформації, створює ризики втрати, псування або знищення документів, що в підсумку може призвести до спотворення облікових даних.

По-друге, чинна облікова політика підприємства не містить детального опису процедур обліку доходів. Це може спричинити неоднозначне трактування облікових операцій працівниками бухгалтерії, що знижує точність та достовірність фінансової інформації. Недоліки в автоматизації та регламентації облікових процедур потребують усунення для підвищення рівня облікової дисципліни та забезпечення достовірності фінансової звітності підприємства.

Висновки до розділу 2

На основі наданої загальної характеристики підприємства ПАТ «Одескабель», аналізу його облікової політики та особливостей обліку фінансових результатів, доходів і витрат можна зробити наступні висновки.

1. ПАТ «Одескабель» є провідним промисловим підприємством України у сфері виробництва телефонних та волоконно-оптичних кабелів. На сьогодні компанія впевнено утримує лідерські позиції серед національних виробників кабельної продукції, завоювавши свою стійку нішу на ринку.

2. У процесі ведення операцій, пов'язаних з обліком доходів і витрат, що безпосередньо впливають на формування фінансових результатів підприємства, бухгалтерія ПАТ «Одескабель» чітко дотримується визначених принципів та вимог, закріплених у відповідному Наказі про облікову політику. Застосування цих принципів забезпечує послідовність, об'єктивність та достовірність відображення фінансово-господарських операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

3. Згідно з обліковою політикою підприємства доходи можуть бути відображені в обліку лише за умови наявності достатнього рівня впевненості

щодо можливості їх отримання. Це відповідає одному з ключових принципів бухгалтерського обліку – принципу обачності, який сприяє формуванню достовірної та надійної фінансової звітності. Доходи визнаються за принципом відповідності доходів і витрат, тобто одночасно з визнанням відповідних витрат, що забезпечує об'єктивність фінансових результатів. Основним джерелом доходу підприємства є виручка від реалізації продукції основного виду діяльності.

4. На ПАТ «Одескабель» облік витрат ведеться окремо за кожним індивідуальним замовленням. У кінцевій калькуляції собівартості підсумовуються всі понесені прямі та непрямі витрати, а також враховується вартість невикористаних товарно-матеріальних цінностей, які були повернуті на склад підприємства.

6. Формування фінансового результату підприємства базується на обчисленні чистого доходу, який визначається як різниця між доходами від реалізації продукції та витратами на їх виробництво й збут. Окрім того, на фінансовий результат впливають інші операційні доходи та витрати, а також доходи й витрати від позареалізаційних операцій.

РОЗДІЛ III. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»

3.1. Організація внутрішнього контролю формування фінансових результатів на підприємстві

Для забезпечення своєчасного отримання достовірної та всебічної інформації щодо стану справ на підприємстві та оцінки ефективності його функціонування надзвичайно важливу роль відіграє внутрішній контроль. Сучасні підходи до управління вимагають розглядати контроль не просто як допоміжну дію, а як одну з ключових управлінських функцій. Він є невід'ємною складовою процесу прийняття, реалізації та коригування управлінських рішень, виступаючи завершальним етапом управлінського циклу, заснованого на механізмі зворотного зв'язку [40, с. 62].

Завдяки внутрішньому контролю забезпечується безперервний моніторинг діяльності підприємства, оперативне виявлення проблем та відхилень, що дозволяє оперативно реагувати та вносити необхідні корективи у діяльність.

На сьогодні серед економістів-науковців відсутня єдність щодо однозначного трактування поняття «внутрішній контроль». Так, на думку Т. А. Бутинця, внутрішній контроль слід розглядати як функцію управління, яка передбачає систему постійного спостереження, перевірки та оцінки діяльності підприємства. Основними завданнями внутрішнього контролю, за цим підходом, є перевірка обґрунтованості та своєчасності прийнятих управлінських рішень, виявлення негативних результатів та відхилень від запланованих показників, а також оперативне інформування керівництва для мінімізації ризиків і забезпечення стабільності функціонування підприємства [41].

Інший підхід до розуміння сутності внутрішнього контролю пропонує Н. І. Петракова, яка підкреслює його роль як ефективного інструменту корпоративного управління. Вона вважає, що внутрішній контроль спрямований насамперед на захист економічних інтересів суб'єкта господарювання, що, в свою чергу, сприяє досягненню стратегічних цілей компанії. Належна організація внутрішнього контролю на підприємстві сприяє оптимізації використання ресурсів, підвищенню рівня рентабельності, зміцненню конкурентних позицій на ринку, а також є важливим чинником формування довіри до фінансової та іншої звітності підприємства серед зовнішніх і внутрішніх користувачів [42].

А. Семенець також відносить внутрішній контроль до основних функцій управління. На його думку, внутрішній контроль тісно пов'язаний із бухгалтерським обліком, і лише їх спільне функціонування може забезпечити формування надійної інформаційної бази для прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві. Більш того, саме завдяки поєднанню обліку і контролю створюється механізм зворотного зв'язку між об'єктом управління (господарською діяльністю) і суб'єктом управління (керівництвом підприємства), що дозволяє оперативно реагувати на зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі та вчасно вносити необхідні корективи [43, с. 393].

У свою чергу, С. Головацька та Н. Хаймьонова розглядають внутрішній контроль як сукупність взаємопов'язаних дій, правил і заходів, які впроваджуються керівництвом для досягнення кількох важливих цілей. Зокрема, внутрішній контроль покликаний забезпечити результативність діяльності підприємства, сприяти економному та раціональному використанню матеріальних, фінансових та трудових ресурсів, забезпечувати дотримання норм чинного законодавства та внутрішньої політики компанії. Окрім того, важливою функцією внутрішнього контролю є захист активів підприємства від можливих втрат, у тому числі від зловживань, шахрайства або проявів корупції [44].

Для розкриття основної мети внутрішнього контролю розглянемо його цілі (рис. 3.1).

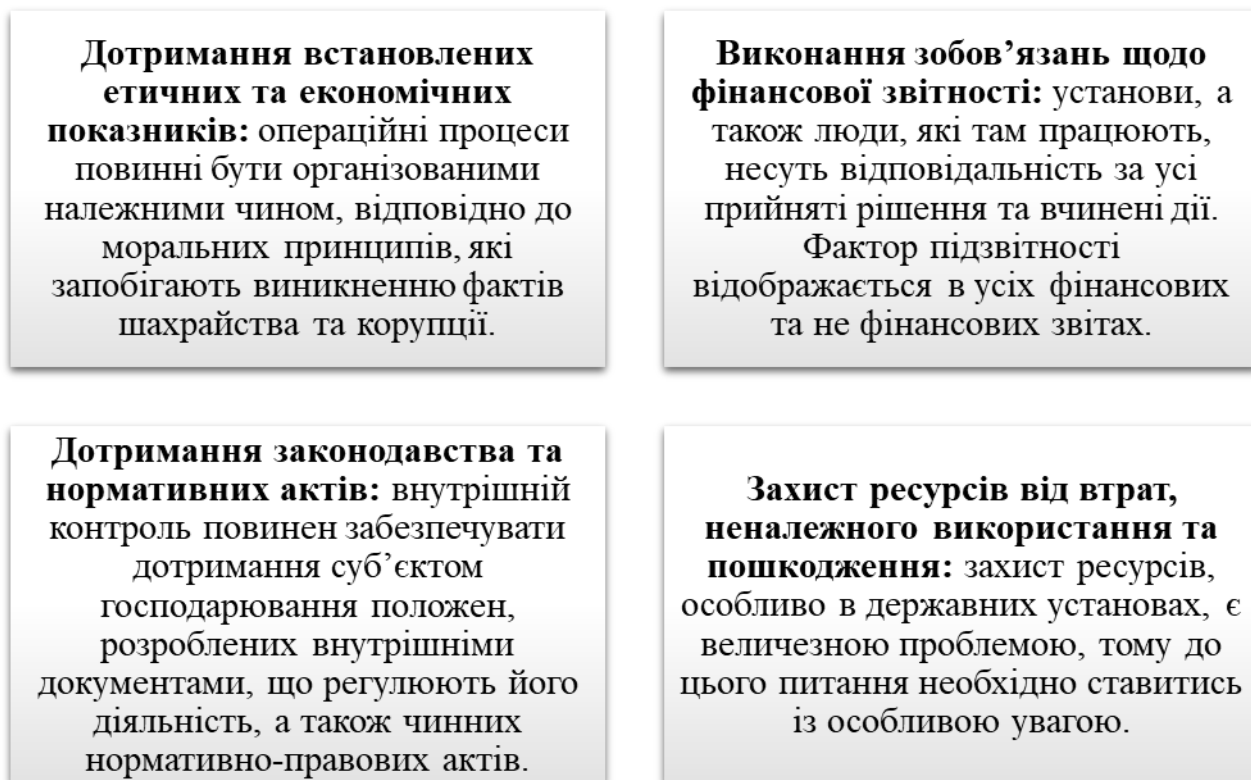

Рис. 3.1. Цілі внутрішнього контролю, що розкривають його основну мету

Джерело: сформовано автором на підставі [45]

У науковій літературі досить поширеним є підхід до розуміння внутрішнього контролю саме як процесу. Зокрема, Ю. К. Шачаніна трактує внутрішній контроль як безперервний процес, що має на меті досягнення стратегічних і довгострокових цілей підприємства. На її думку, внутрішній контроль є результатом комплексної діяльності керівництва, що включає планування, організацію та постійний моніторинг операцій підприємства [46, с. 120]. Такий підхід підкреслює, що контроль не обмежується одноразовими діями, а є систематичною складовою управлінського процесу.

Подібної позиції дотримуються також Г. Станкевич, Т. Каменська та О. Редько, які визначають внутрішній контроль як постійний, невід'ємний

процес, що реалізується спеціально уповноваженими органами управління підприємства. Вони акцентують увагу на тому, що основним призначенням внутрішнього контролю є забезпечення досягнення поставлених цілей компанії шляхом організації безперервного спостереження за виконанням операцій і процесів [47].

На практиці організація внутрішнього контролю може значно відрізнятися залежно від специфіки діяльності підприємства. Наприклад, у ПАТ «Одескабель» є окремий структурний підрозділ контролінгу, який спеціалізується на здійсненні контролю за всіма обліковими та господарськими операціями.

Внутрішній контроль на підприємстві виконує низку завдань, основні з яких наведені на рис. 3.2.

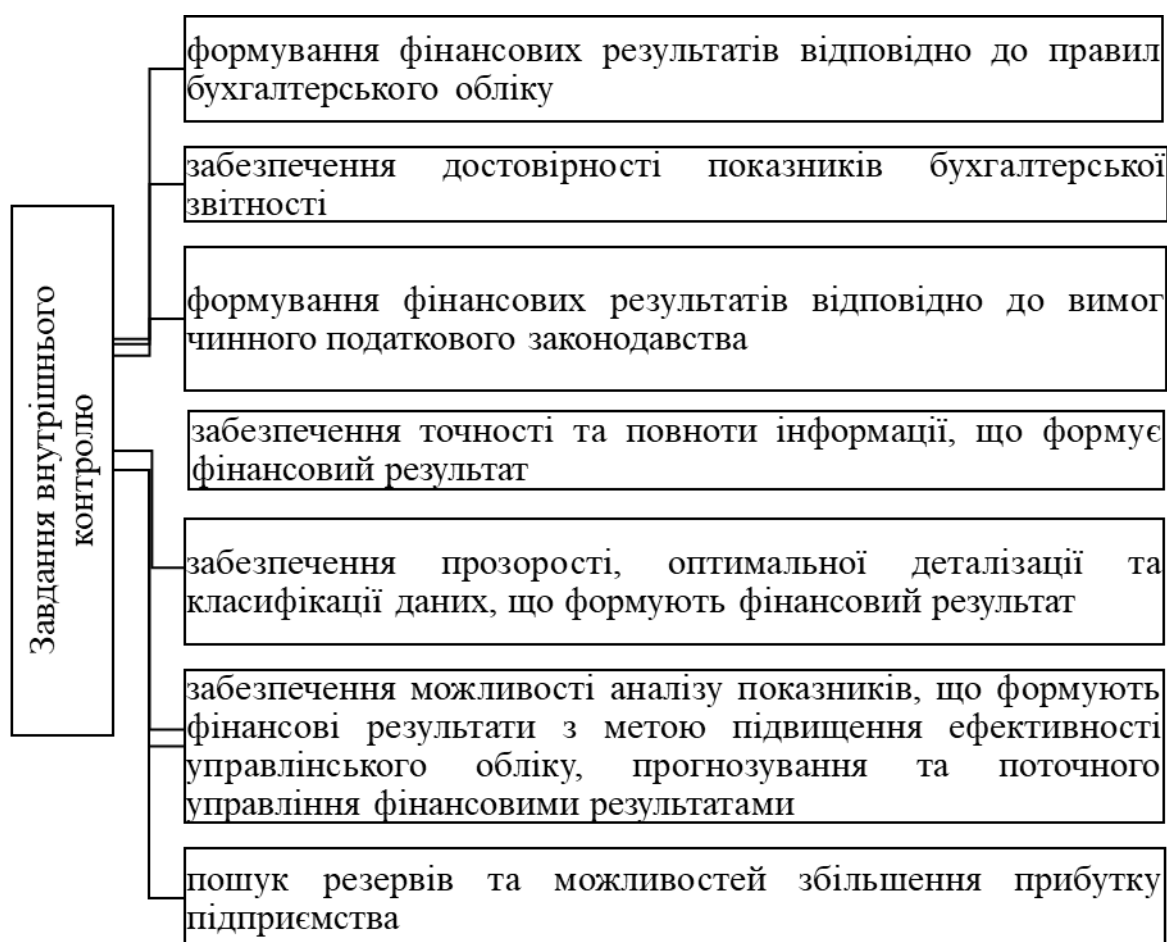

Рис. 3.2. Завдання внутрішнього контролю на підприємстві

Джерело: сформовано на підставі [48, 49]

Внутрішній контроль фінансових результатів підприємства охоплює здійснення перевірок та застосування відповідних контрольних процедур ще на етапах формування доходів від основної та іншої господарської діяльності, а також при обліку витрат, пов'язаних як із основною, так і з додатковими видами діяльності. Особлива увага приділяється своєчасному та правильному відображенню доходів і витрат у бухгалтерському обліку, що є передумовою для достовірного визначення фінансових результатів.

Наступним важливим етапом внутрішнього контролю є перевірка правильності розрахунку фінансового результату до оподаткування, з урахуванням усіх доходів, витрат та податкових коригувань відповідно до вимог чинного законодавства. Крім того, здійснюється контроль за правильністю визначення чистого прибутку підприємства, що залишається у його розпорядженні після сплати податків та інших обов'язкових платежів.

Таким чином, система внутрішнього контролю фінансових результатів на досліджуваному підприємстві передбачає послідовне проведення низки контрольних процедур, спрямованих на забезпечення достовірності фінансової інформації та мінімізацію ризиків викривлення показників прибутковості. Перелік основних процедур внутрішнього контролю фінансових результатів наведено на рисунку 3.3.

Ключовою складовою описаного порядку здійснення контролю за процесом формування прибутків (або збитків) підприємства є третій етап, який детально представлено на рис. 3.3. Цей етап виконується відповідно до визначеного плану дій, що охоплює комплекс послідовних перевірок.

На першому кроці здійснюється контроль за дотриманням встановлених калькуляційних цін, а також перевіряється правильність застосування обраного методу ціноутворення. Далі проводиться аналіз повноти касових надходжень із метою виявлення можливих невідповідностей або втрат грошових коштів.

Наступним кроком є перевірка відповідності обліку фактичних замовлень та продажів, що здійснювалися на підприємстві. Особлива увага

приділяється правильності їх документального оформлення та відображення в облікових регістрах. Паралельно виявляються випадки відсутності належної первинної документації, а також з'ясовуються причини таких порушень.

1	• Перевірка Звіту про фінансові результати.
2	• Визначення суттєвості окремих груп доходів: дохід від реалізації продукції, а саме – суми доходу, питомої ваги в загальному обсязі доходів, встановлення суттєвості: рахунок 70 «Доходи від реалізації» із відповідними субрахунками; рахунок 71 «Інший операційний дохід» із відповідними субрахунками.
3	• Перевірка доходу від реалізації готової продукції (субрахунок 701), доходу від реалізації товарів (субрахунок 702), доходу від реалізації робіт (послуг) (субрахунок 703), іншого операційного доходу (рахунок 71).
4	• Перевірка дотримання умов визнання витрат і доходів діяльності підприємства.
5	• Перевірка правильності формування собівартості продукції.

Рис. 3.3. Порядок здійснення контролю фінансових результатів підприємства

Джерело: сформовано на підставі даних підприємства

Важливим етапом є звірка виставлених рахунків із затвердженими договорами, товарними накладними та іншими супровідними документами, що підтверджують факти відвантаження продукції. Після цього перевіряється відповідність даних про відвантаження продукції фактичним обсягам і кількості, зафіксованим у складському обліку.

Завершальним етапом контрольної роботи є аналіз повноти відображення доходів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Це дозволяє забезпечити достовірність даних про фінансові результати підприємства та своєчасно виявити можливі викривлення або упущення.

Основні напрями здійснення внутрішнього контролю фінансових результатів на ПАТ «Одескабель» систематизовано і наочно відображено на рис. 3.4.

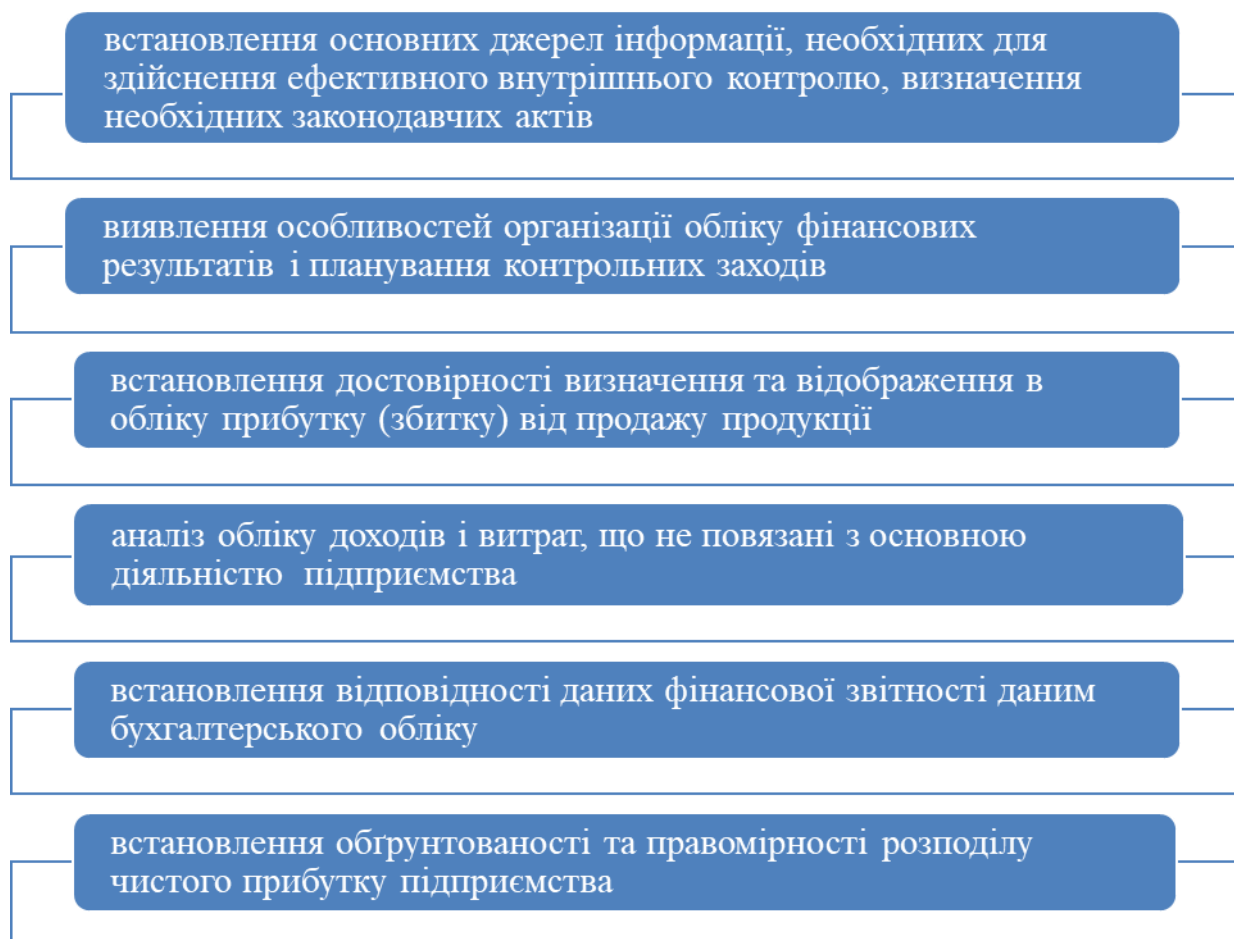

Рис. 3.4. Порядок здійснення контролю фінансових результатів

Джерело: сформовано на основі даних підприємства

Організація внутрішнього контролю фінансових результатів на досліджуваному підприємстві здійснюється у три основні етапи:

- попередній контроль;
- поточний контроль;
- подальший контроль.

На стадії попереднього контролю здійснюється перевірка правильності оформлення усіх укладених договорів з постачальниками, покупцями та іншими контрагентами. Контролер аналізує відповідність умов договорів чинному законодавству, перевіряє наявність усіх необхідних реквізитів та

положень, які можуть впливати на фінансову безпеку підприємства. Особлива увага приділяється виявленню потенційних ризиків підприємницької діяльності: ризиків, пов'язаних з можливим неправильним оформленням документів, ймовірністю банкрутства контрагентів, що може призвести до несплати дебіторської заборгованості, а також ризиків, пов'язаних із встановленням невідповідних ринкових цін на продукцію, що може негативно вплинути на попит і, відповідно, на фінансові результати підприємства.

Під час етапу поточного контролю здійснюється перевірка якості оформлення первинних облікових документів, оцінюється повнота та достовірність відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку. Контроль охоплює правильність документування доходів і витрат, їх облік відповідно до встановлених стандартів і норм, а також аналізується формування проміжних фінансових результатів діяльності підприємства.

На етапі подальшого контролю проводиться ретельний аналіз для виявлення можливих порушень або відхилень в облікових даних та фінансовій звітності. Перевіряється реальність відображених доходів і витрат, здійснюється тестування виконаних контрольних процедур для оцінки їх ефективності та надійності. Це дозволяє не лише виявити недоліки минулих періодів, але й надати рекомендації щодо удосконалення системи внутрішнього контролю.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу організації внутрішнього контролю за формуванням фінансових результатів на ПАТ «Одескабель», можна відзначити як особливості його здійснення, так і наявні недоліки. Зокрема, встановлено, що на підприємстві трапляються випадки відсутності укладених договорів про матеріальну відповідальність із певними працівниками, що підвищує ризики втрат матеріальних цінностей. Крім того, мають місце ситуації несвоєчасного подання фінансової звітності підзвітними особами та затримок у поверненні ними грошових коштів. Окремі недоліки спостерігаються і в частині організації інвентаризації запасів – вона не завжди

проводиться вчасно та в повному обсязі, що створює ризики викривлення даних бухгалтерського обліку.

3.2. Аналіз основних показників діяльності ПАТ «Одескабель»

Головною метою функціонування будь-якого підприємства на ринку є отримання прибутку, що, у свою чергу, сприяє зростанню його власного капіталу та забезпечує подальший розвиток. Досягнення цієї мети можливе завдяки ефективному веденню як основної виробничо-господарської діяльності, так і іншої (інвестиційної, фінансової, операційної) діяльності підприємства [50].

Відповідно, ключовою ціллю підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання є:

- по-перше, максимально раціональне використання всіх наявних матеріальних, фінансових, трудових та інформаційних ресурсів підприємства;
- по-друге, активне впровадження нових концепцій сучасного управління, що відповідають викликам розвитку інформаційної економіки, прогресу інформаційно-комунікаційних технологій та вдосконалення менеджменту.

Досягнення зазначених цілей неможливе без проведення об'єктивного, всебічного й неупередженого аналізу господарської діяльності підприємства. Такий аналіз має охоплювати всі аспекти функціонування суб'єкта господарювання та дозволяти виявити ключові чинники, що впливають на фінансові результати та загальну ефективність його роботи.

З метою об'єктивної оцінки рівня ефективності діяльності ПАТ «Одескабель», першочерговим завданням є аналіз основних економічних показників його функціонування, що представлені у таблиці 3.1. Аналіз цих показників є першим щаблем щодо оцінювання фінансової стабільності,

прибутковості, рентабельності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Таблиця 3.1

Динаміка основних показників діяльності ПАТ «Одескабель»

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення	
				2024/2022	2024/2023
1	2	3	4	5	6
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	1560833	1817076	2370055	809 222	552 979
2. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1440207	1760532	2231199	790 992	470 667
3. Фінансовий результат від реалізації продукції, тис. грн.	120626	56544	138856	18 230	82 312
4. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	459755,5	438720,0	441228,0	-18 527,5	2 508,0
5. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	921	845	863	-58	18
6. Матеріальні витрати, тис. грн.	1 101 456	1 438 061	1859391	757 935	421 330
7. Віддача основних засобів, грн./грн.	3,39	4,14	5,37	1,98	1,23
8. Продуктивність праці, тис. грн./чол.	1 694,7	2 150,4	2746,3	1051,6	595,9
9. Матеріаломісткість продукції, грн./грн.	0,71	0,79	0,78	0,07	-0,01
10. Чистий фінансовий результат, тис. грн.	-27 237	-42 951	6925	34162	49876
11. Рентабельність продажу, %	-1,75	-2,36	0,29	2,04	2,65

Джерело: розраховано на підставі звітності підприємства

Дані, що наведені в таблиці 3.1 дозволяють зробити висновок про те, що ПАТ «Одескабель» протягом останніх років покращило результати своєї діяльності. Так, у 2024 році порівняно з 2022 роком обсяг чистого доходу від реалізації продукції збільшився на 809,2 млн. грн., а порівняно з 2023 роком він зріс на 553,0 млн. грн.

Поряд із збільшенням реалізації продукції зросла також собівартість реалізації продукції у 2024 році порівняно з 2023 роком на 791,0 млн. грн., а порівняно з 2022 роком вона зросла на 470,7 млн. грн., унаслідок чого сума

прибутку від реалізації продукції у 2024 році порівняно з 2022 роком збільшилася на 18,2 млн. грн., а порівняно з 2023 роком – на 82,3 млн. грн.

Аналіз динаміки розрахованих показників ефективності показав, що всі вони мали позитивні тенденції. Так, продуктивність праці у 2024 році порівняно з 2022 роком зросла на 1051,6 тис. грн., а порівняно з 2023 роком – на 595,9 тис. грн. Віддача основних засобів у 2024 році порівняно з 2022 роком зросла на 1,98 грн., а порівняно з 2023 роком відбулося її зростання на 1,23 грн. Позитивною була тенденція до зменшення матеріаломісткості продукції у 2024 році порівняно з 2023 роком на 0,01 грн., однак порівняно з 2022 роком вона дещо зросла.

У 2022-2023 рр. підприємство отримало чистий фінансовий результат у вигляді збитку в сумі 27,2 млн. грн. та 43,0 млн. грн. відповідно, а в 2024 році ПАТ «Одескабель» отримало чистий прибуток у сумі 6,9 млн. грн. Отже, у 2024 році прибутковою була і основна діяльність підприємства, й інші види діяльності.

За результатами усіх видів діяльності в 2024 році ПАТ «Одескабель» на кожну гривню чистого доходу отримало 0,3 коп. чистого прибутку, а в 2022-2023 рр. його діяльність була нерентабельною.

Динаміка показників ПАТ «Одескабель», які характеризують наявність його капіталу, представлена на рис. 3.5.

Як свідчать наведені на рис. 3.5 показники, на кінець 2024 року у підприємства збільшилася сума основного капіталу, зросла також сума оборотного капіталу.

У той же час за 2024 рік у підприємства зменшилася сума власного капіталу, що є негативною тенденцією. Негативною також є тенденція до зростання суми залученого капіталу, це свідчить про те, що підприємство збільшує свої борги.

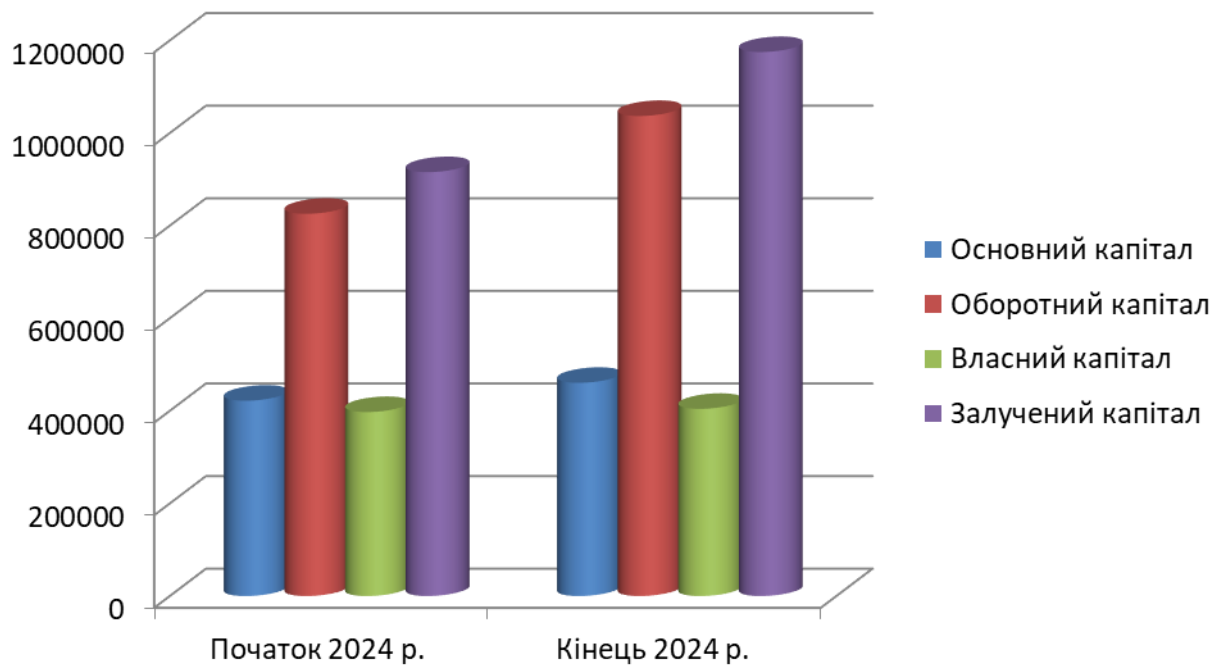

Рис. 3.5. Динаміка узагальнюючих показників капіталу

ПАТ «Одескабель», тис. грн.

Джерело: побудовано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Проведемо аналіз доходів і витрат ПАТ «Одескабель» для того, щоб встановити, яка діяльність підприємства була прибутковою, а яка – збитковою.

У таблиці 3.2 представлено структурно-динамічний аналіз доходів ПАТ «Одескабель».

Таблиця 3.2

Динаміка структури доходів ПАТ «Одескабель»

Показник	2023 р.		2024 р.		Відхилення	
	сума, тис. грн.	структура, %	сума, тис. грн.	структура, %	суми, тис. грн.	структури, в. п.
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції	1817076	96,45	2370055	96,56	552979	0,11
Інші операційні доходи	59325	3,15	68943	2,81	9618	-0,34

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7
Інші фінансові доходи	2018	0,11	2161	0,09	143	-0,02
Доходи від участі в капіталі	-	-	-	-	-	-
Інші доходи	5589	0,30	13243	0,54	7654	0,24
Доходи разом	1884008	100,00	2454402	100,00	570394	-

Джерело: розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Аналіз даних таблиці 3.2 показав, що доходи ПАТ «Одескабель» у 2024 році порівняно з 2023 роком збільшилися на 570,4 млн. грн. Це зростання було забезпечене збільшенням усіх видів доходів: чистого доходу від реалізації продукції на 553,0 млн. грн, інших операційних доходів – на 9,6 млн. грн., фінансових доходів – на 143 тис. грн, та інших доходів – на 7,7 млн. грн.. У структурі частка чистого доходу в 2024 році склала 96,6 %, і порівняно з 2023 роком збільшилася на 0,11. Тобто основну частину доходів ПАТ «Одескабель» отримує від реалізації продукції.

Частка інших операційних доходів за 2024 рік скоротилася на 0,34 в. п., а фінансових доходів – на 0,02 в. п. У той же час зросла питома вага інших доходів на 24 в. п.

Представимо структуру доходів у 2024 році досліджуваного підприємства на рис. 3.6.

Як видно з рис. 3.6, основну частину доходів досліджуване підприємство отримує від реалізації продукції. Так, у 2024 році питома вага цих доходів склала 96,6 %.

Оскільки здійснюючи аналіз основних показників діяльності ПАТ «Одескабель», ми побачили, що у 2024 році відбулося зростання собівартості реалізованої продукції, то проведемо структурно-динамічний аналіз операційних витрат за елементами. Здійснення такого аналізу дозволить відповісти на питання, які саме елементи витрат призвели до збільшення їх загальної суми.

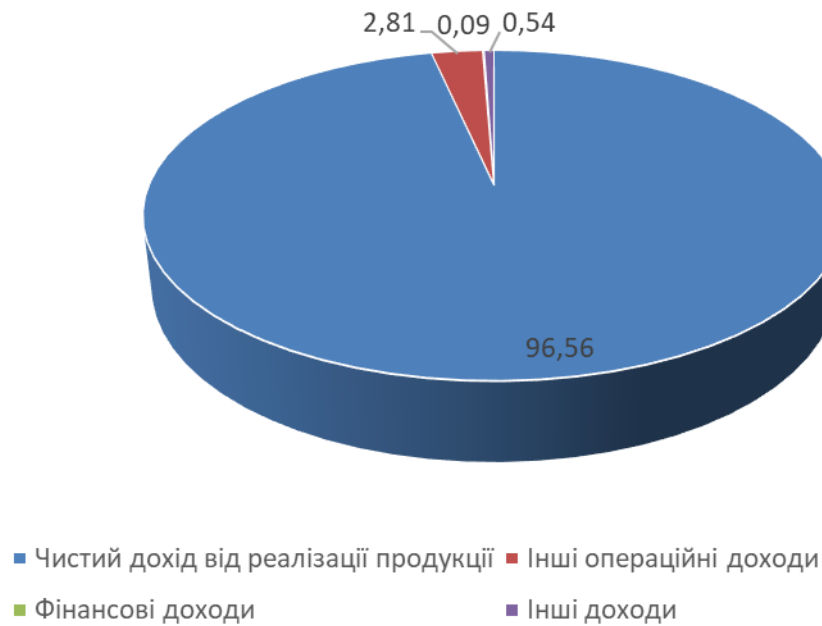

Рис. 3.6. Структура доходів ПАТ «Одескабель» у 2024 р., %

Джерело: побудовано на підставі даних таблиці 3.2

У таблиці 3.3 представлено склад, структуру та динаміку операційних витрат ПАТ «Одескабель».

Таблиця 3.3

Динаміка структури операційних витрат ПАТ «Одескабель»

Показник	2023 р.		2024 р.		Відхилення	
	сума, тис. грн.	структура, %	сума, тис. грн.	структура, %	суми, тис. грн.	структури, в. п.
1	2	3	4	5	6	7
Матеріальні витрати	1438061	75,12	1859391	76,96	421330	1,84
Витрати на оплату праці	209116	10,92	246569	10,21	37453	-0,71
Відрахування на соціальні заходи	40869	2,13	48012	1,99	7143	-0,14
Амортизація	46347	2,42	44399	1,84	-1948	-0,58
Інші операційні витрати	179883	9,40	217551	9,00	37668	-0,40
Витрати разом	1914276	100,00	2415922	100,00	501646	-

Джерело: розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

На основі аналізу даних таблиці 3.3 можна зробити висновок, що загальна сума операційних витрат підприємства у 2024 році порівняно з 2023 роком збільшилися на 501,6 млн. грн. Таке збільшення операційних витрат було обумовлене усіх елементів, за виключенням амортизації. Так, сума матеріальних витрат зросла на 421,3 млн. грн., причому і в 2023 році, і в 2024 році їх частка складала більше 75 % і за 2024 рік вона зросла на 1,84 в. п.

Збільшилися також витрати на оплату праці за 2024 рік на 37,51 млн. грн. Однак їх питома вага у загальній сумі операційних витрат у 2024 році складала 10,21 % і порівняно з 2023 роком зменшилася на 0,71 в. п. Відповідно зросла сума відрахувань на соціальні заходи на 7,1 млн. грн., а їх частка скоротилася на 0,14 в. п.

Сума інших операційних витрат за 2024 рік зросла на 37,7 млн. грн., однак їх частка зменшилася на 0,4 в. п. і склала у 2024 році 9,0 %.

Серед усіх складових загальної суми операційних витрат ПАТ «Одескабель» у 2024 році порівняно з попереднім 2023 роком відбулося зменшення лише суми амортизаційних відрахувань на 1,9 млн. грн. і в структурі – на 0,4 %.

Виявлені тенденції є негативними для досліджуваного підприємства, оскільки свідчать про збільшення загальної суми витрат, і в першу чергу, матеріальних. Тому менеджменту підприємства необхідно звернути особливу увагу на зменшення матеріальних витрат шляхом пошуку постачальників більш дешевої сировини без втрати її якості, скорочення відходів виробництва, підвищення в цілому ефективності використання матеріальних ресурсів та їх оптимізації на складі.

Наочно структура витрат операційної діяльності ПАТ «Одескабель» у 2024 році представлена на рис. 3.7.

Таким чином, на основі проведеного аналізу можна відмітити, що за 2024 рік рр. підприємство збільшило свої витрати, однак слід відмітити, що сума доходів від операційної діяльності також зросла.

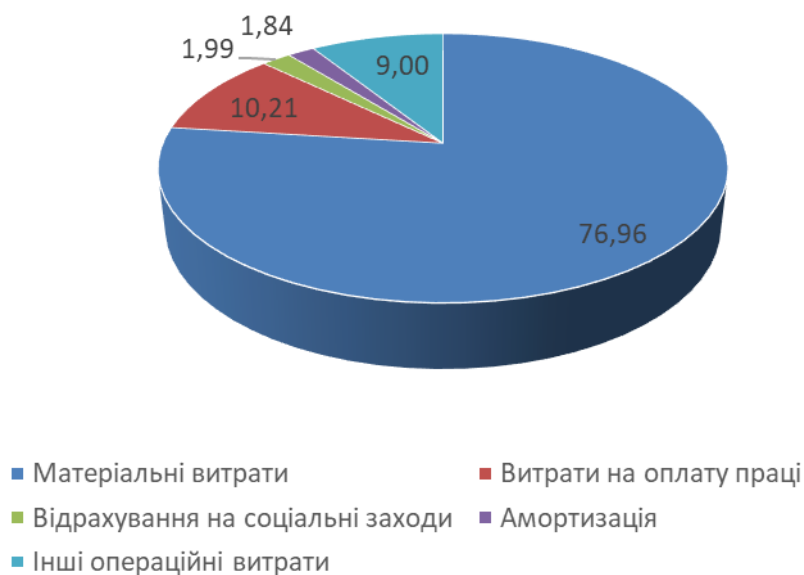

Рис. 3.7. Структура операційних витрат ПАТ «Одескабель» у 2024 р., %
Джерело: побудовано на підставі даних таблиці 3.3

3.3. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства

Збільшенню прибутку підприємства сприяє ефективне використання ресурсів. У свою чергу, прибуток, як відмічає К. Семенова, є відображенням ефективності діяльності суб'єкта господарювання [51, с. 238].

У таблиці 3.4 наведено динаміку показників прибутку ПАТ «Одескабель».

Таблиця 3.4

Динаміка показників прибутку ПАТ «Одескабель»

Показник	2023 р., тис. грн.	2024 р., тис. грн.	Відхилення	
			тис. грн.	%
1	2	3	4	5
1. Прибуток від основної операційної діяльності	56544	138846	82302	145,6
2. Результат від інших операцій, які пов'язані з операційною діяльністю	-8587	-11609	-3022	35,2
2.1. Інші операційні доходи	59325	68943	9618	16,2

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4	5
2.2. Інші операційні витрати	67912	80552	12640	18,6
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	47957	127237	79280	165,3
4. Результат від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності	-95483	-115414	-19931	20,9
4.1. Інші фінансові доходи	2018	2161	143	7,1
4.2. Фінансові витрати	85368	81967	-3401	-4,0
4.3. Дохід від участі в капіталі	-	-	-	-
4.4. Втрати від участі в капіталі	-	-	-	-
4.5. Інші доходи	5589	13243	7654	136,9
4.6. Інші витрати	17722	48851	31129	175,7
5. Фінансовий результат до оподаткування	-47526	11823	59349	-
6. Чистий фінансовий результат	-42951	6925	49876	-

Джерело: розраховано на підставі даних звітності підприємства

Як показує аналіз даних таблиці 3.4, від основної операційної діяльності ПАТ «Одескабель» і в 2023 році, і в 2024 році отримувало прибуток, причому за 2024 рік його сума зросла на 82,3 млн. грн. або на 45,6 %.

Від інших операцій, які пов'язані з операційною діяльністю, досліджуване підприємство і в 2023 році, і в 2024 році отримувало збиток відповідно 8,6 млн. грн. та 11,6 млн. грн. Тобто за 2024 рік сума збитку зросла на 3,2 млн. грн. Від операційної діяльності протягом досліджуваного періоду ПАТ «Одескабель» отримувало прибуток, причому його сума за 2024 рік збільшилася на 79,3 млн. грн. або на 65,3 %.

Інвестиційної діяльності ПАТ «Одескабель» протягом аналізованого періоду не здійснювало, а від фінансової та іншої діяльності і в 2023 році, і в 2024 році отримало збиток у сумі 958,4 млн. грн. та 115,4 млн. грн. відповідно. Тобто за рік збиток збільшився на 19,99 млн. грн. або на 20,9 %. Отримані збитки від фінансової діяльності були обумовлені значним перевищенням фінансових витрат над доходами.

За усіма здійснюваними видами діяльності у 2023 році ПАТ «Одескабель» отримало збиток у сумі 47,5 млн. грн., а в 2024 році – прибуток у сумі 11,8 млн. грн. тобто фінансовий результат збільшився на 59,3 млн. грн. У 2024 році у підприємства був чистий прибуток, який склав 6,9 млн. грн.

Для оцінки ефективності діяльності ПАТ «Одескабель» проведемо аналіз показників рентабельності. Їх динаміка представлена наочно на рис. 3.8.

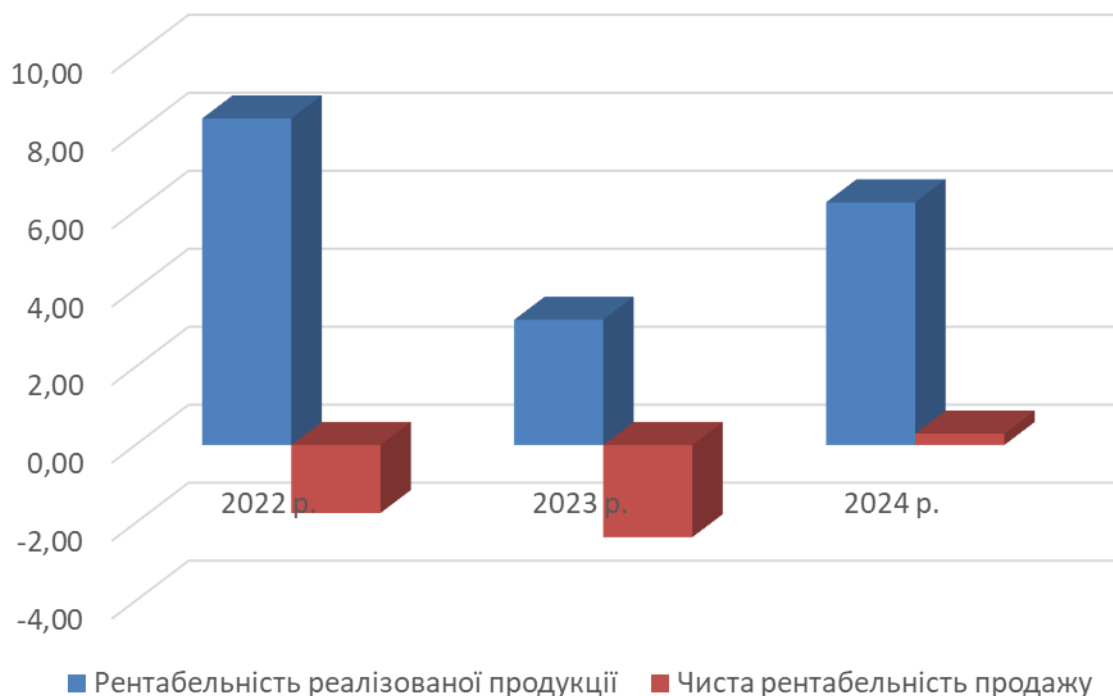

Рис. 3.8. Динаміка показників рентабельності ПАТ «Одескабель», %
Джерело: розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Представлені на рис. 3.2 показники рентабельності свідчать про те, що протягом 2022-2024 рр. аналізоване підприємство від реалізації продукції отримувало прибутки, тобто його основна діяльність була рентабельною, хоча в 2023 році відбулося зниження рівня рентабельності, а в 2024 році він дещо підвищився. Стосовно чистої рентабельності продажу, то в 2024 році на кожну гривню отриманого чистого доходу від реалізації продукції підприємство отримало в середньому 0,3 коп. чистого прибутку, а в 2022-2023 рр. у підприємства були збитки і рівень збитковості склав відповідно 1,8 коп. і 2,4 коп.

Рівень збитковості підприємства у 2022-2023 рр. пояснюється, в першу чергу тим, що на території України розпочалася повномасштабна війна, яка призвела до погіршення ситуації практично всіх суб'єктів господарювання. А

після пристосування до умов війни у 2024 році діяльність підприємства вже стала прибутковою.

Менеджменту підприємства в першу чергу необхідно приділити увагу причинам значної збитковості фінансової та іншої діяльності, оскільки така ситуація, коли основні діяльність є рентабельною, а інші види діяльності приносять збитки, є небажаною.

Значний вплив на успішне або неуспішне функціонування підприємства здійснює його фінансовий стан, який характеризується такими показниками, як ліквідність (платоспроможність) та фінансова стійкість [52].

Рівень платоспроможності підприємства зазвичай оцінюють за допомогою розрахунку та аналізу коефіцієнтів абсолютної, швидкої та загальної ліквідності.

Проведемо аналіз коефіцієнтів ліквідності ПАТ «Одескабель». Результати розрахунків наведено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Динаміка показників ліквідності ПАТ «Одескабель»

Показники	Рекомендоване значення	Кінець 2022 р.	Кінець 2023 р.	Кінець 2024 р.
1	2	3	4	5
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,066	0,044	0,059
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\geq 0,8$	0,422	0,355	0,380
3. Коефіцієнт загальної ліквідності	$\geq 2,0$	0,972	0,935	0,956

Джерело: розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства

Як показують результати розрахунків, протягом 2022-2024 рр. ПАТ «Одескабель» не можна вважати платоспроможним у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, оскільки значення отриманих коефіцієнтів ліквідності менші за рекомендовані. Однак у 2024 році ситуація хоч і не значно, але покращилася.

Так, на кінець 2024 року лише 5,9 % поточних зобов'язань ПАТ «Одескабель» може покрити своїми грошовими коштами. Грошовими коштами разом із дебіторською заборгованістю воно може покрити лише 38,0

% поточних зобов'язань. І вся сума оборотних активів підприємства менша, ніж сума його поточних зобов'язань, хоча згідно рекомендованого значення повинна перевищувати їх щонайменше у 2 рази.

Менеджменту підприємства необхідно розробити відповідні управлінські рішення для покращення ситуації. Зокрема, необхідно провести заходи, що сприяють збільшенню питомої ваги оборотних активів у загальній сумі активів підприємства.

Проаналізуємо фінансову стійкість ПАТ «Одескабель», яка дасть можливість охарактеризувати рівень його фінансової незалежності та здатності бути інвестиційно привабливим [53, с. 191].

Результати розрахунків показників фінансової стійкості ПАТ «Одескабель» наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Коефіцієнти фінансової стійкості ПАТ «Одескабель»

Показник	Рекомендоване значення	Кінець 2023 р.	Кінець 2024 р.	Відхилення за рік
1	2	3	4	5
Коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	0,303	0,256	-0,047
Коефіцієнт фінансового ризику	≤ 1	2,304	2,906	0,602
Коефіцієнт мобільності	Варіює залежно від виду діяльності підприємства	1,694	1,912	0,218
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\geq 0,1$	-0,226	-0,342	-0,116
Коефіцієнт кредиторської заборгованості	Зменшення	0,244	0,306	0,062

Джерело: розраховано на підставі даних звітності підприємства

Результати розрахунків показали, що власний капітал у загальній сумі капіталу підприємства складає на кінець 2023 року, а на кінець 2024 року – 25,6 %, тобто його рівень за рік знизився, що свідчить про збільшення частки позикового капіталу. Коефіцієнт фінансового ризику показує, що на кінець 2024 року позиковий капітал майже у 3 рази перевищує власний капітал підприємства, хоча згідно рекомендованого значення їх суми повинні бути як

мінімум рівними. І співвідношення між позиковим та власним капіталом за рік суттєво збільшилося, що є негативною тенденцією.

Коефіцієнт мобільності на кінець 2024 року свідчить про те, що оборотні активи підприємства перевищують його необоротні активи майже в 2 рази і за рік ситуація покращилася.

У ПАТ «Одескабель» немає власних оборотних коштів, про що свідчить від'ємне значення коефіцієнта мобільності що. Тобто весь свій власний капітал менеджмент підприємства вклав у необоротні активи.

Негативною тенденцією є збільшення частки кредиторської заборгованості загальній сумі поточних зобов'язань, яка є найбільш ризиковим видом запозичення підприємства. Так, наприкінці 2023 року вона складала 24,4 %, а на кінець 2024 року – 30,6 %, що є свідченням підвищення рівня ризикованості капіталу.

Ураховуючи ту обставину, що на ПАТ «Одескабель» є досить низькою частка власного капіталу, менеджменту підприємства необхідно прийняти низку ефективних заходів щодо її підвищення, і в першу чергу шляхом збільшення прибутку від виробничо-фінансової діяльності.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження внутрішнього контролю та здійснений аналіз результатів діяльності ПАТ «Одескабель» показав наступне.

1. Система внутрішнього контролю фінансових результатів на досліджуваному підприємстві передбачає послідовне проведення низки контрольних процедур, спрямованих на забезпечення достовірності фінансової інформації та мінімізацію ризиків викривлення показників прибутковості.

2. Аналіз показав, що протягом досліджуваного періоду ПАТ «Одескабель» у цілому покращило свої результати: збільшився чистий дохід

від реалізації продукції, зросла продуктивність праці, віддача основних засобів.

3. У 2024 році у підприємства зменшилася сума власного капіталу, що є негативною тенденцією. Негативною також є тенденція до зростання суми залученого капіталу, це свідчить про те, що підприємство збільшує свої борги.

4. Аналіз показав, що доходи ПАТ «Одескабель» у 2024 році збільшилися. Це зростання було забезпечене збільшенням усіх видів доходів: чистого доходу від реалізації продукції на, інших операційних доходів, фінансових доходів та інших доходів. Основну частину доходів ПАТ «Одескабель» отримує від реалізації продукції.

5. Виявлено тенденції до збільшення загальної суми витрат, і в першу чергу, матеріальних. Тому менеджменту підприємства необхідно звернути особливу увагу на зменшення матеріальних витрат шляхом пошуку постачальників більш дешевої сировини без втрати її якості, скорочення відходів виробництва, підвищення в цілому ефективності використання матеріальних ресурсів та їх оптимізації на складі.

6. Протягом досліджуваного періоду підприємство від реалізації продукції отримувало прибутки, тобто його основна діяльність була рентабельною. Стосовно чистої рентабельності продажу, то в 2024 році діяльність була рентабельною, а в 2022-2023 рр. у підприємства були збитки, які пояснюються, в першу чергу тим, що на території України розпочалася повномасштабна війна, яка призвела до погіршення ситуації практично на всіх суб'єктах господарювання.

7. ПАТ «Одескабель» не можна вважати платоспроможним у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, оскільки значення отриманих коефіцієнтів ліквідності менші за рекомендовані. Ураховуючи ту обставину, що на підприємстві є досить низькою частка власного капіталу, менеджменту необхідно прийняти низку ефективних заходів щодо її підвищення, і в першу чергу шляхом збільшення прибутку від виробничо-фінансової діяльності.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

Фінансовий результат підсумовує цикл діяльності суб'єкта господарювання, пов'язаний із виробництвом і збутом продукції, водночас виступаючи ключовою умовою подальшого розвитку. Він є також своєрідним показником значущості підприємства в економіці країни. В умовах ринкової економіки будь-яке підприємство прагне отримати позитивний результат своєї діяльності, оскільки його величина впливає на можливість розширення виробничих потужностей, матеріального стимулювання персоналу, виплати дивідендів акціонерам тощо.

Аналіз фінансових результатів відіграє важливу роль у підвищенні ефективності діяльності підприємства, оскільки дозволяє здійснювати контроль за реалізацією планів з продажу продукції та прибутковістю, визначати вплив різних чинників на фінансові показники, виявляти джерела зростання прибутку й рентабельності, оцінювати ефективність управління економічним потенціалом та розробляти заходи щодо реалізації виявлених резервів.

Між національними та міжнародними стандартами обліку і фінансової звітності існує чимало спільного, оскільки в основу розробки НП(С)БО було покладено принципи МСФЗ. Проте останні роки позначені активними змінами у міжнародних стандартах, тоді як національні оновлюються повільно, що призводить до поступового розриву між цими двома системами.

Основним напрямом гармонізації облікових систем є поступове їхнє зближення, що сприятиме підвищенню прозорості, стандартизації фінансової звітності та полегшить її сприйняття міжнародною спільнотою – інвесторами, кредиторами, партнерами.

Для виконання завдань кваліфікаційної роботи об'єктом дослідження обрано підприємство ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель», яке є

провідним промисловим підприємством України у сфері виробництва телефонних та волоконно-оптичних кабелів. На сьогодні компанія впевнено утримує лідерські позиції серед національних виробників кабельної продукції, завоювавши свою стійку нішу на ринку.

У процесі ведення операцій, пов'язаних з обліком доходів і витрат, що безпосередньо впливають на формування фінансових результатів підприємства, бухгалтерія ПАТ «Одескабель» чітко дотримується визначених принципів та вимог, закріплених у відповідному Наказі про облікову політику. Застосування цих принципів забезпечує послідовність, об'єктивність та достовірність відображення фінансово-господарських операцій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Згідно з обліковою політикою підприємства доходи можуть бути відображені в обліку лише за умови наявності достатнього рівня впевненості щодо можливості їх отримання. Це відповідає одному з ключових принципів бухгалтерського обліку – принципу обачності, який сприяє формуванню достовірної та надійної фінансової звітності. Доходи визнаються за принципом відповідності доходів і витрат, тобто одночасно з визнанням відповідних витрат, що забезпечує об'єктивність фінансових результатів. Основним джерелом доходу підприємства є виручка від реалізації продукції основного виду діяльності.

На ПАТ «Одескабель» облік витрат ведеться окремо за кожним індивідуальним замовленням. У кінцевій калькуляції собівартості підсумовуються всі понесені прямі та непрямі витрати, а також враховується вартість невикористаних товарно-матеріальних цінностей, які були повернуті на склад підприємства.

Формування фінансового результату підприємства базується на обчисленні чистого доходу, який визначається як різниця між доходами від реалізації продукції та витратами на їх виробництво й збут. Окрім того, на фінансовий результат впливають інші операційні доходи та витрати, а також доходи й витрати від позареалізаційних операцій.

На досліджуваному підприємстві є окремий відділ контролінгу. Основною метою здійснення контролю фінансових результатів діяльності підприємства є забезпечення достовірності, повноти та відповідності показників, відображених у Звіті про фінансові результати. Контроль спрямований на перевірку правильності формування доходів, обґрунтованості фінансових результатів, своєчасності та точності відображення первинних даних у відповідних регістрах бухгалтерського обліку.

У процесі здійснення контрольних заходів на ПАТ «Одескабель» виявлено низку недоліків, зокрема: в обліковій політиці підприємства відсутнє чітке та детальне описання процедур, які регламентують порядок визнання, оцінки та обліку доходів; не з усіма працівниками укладено договори про повну матеріальну відповідальність, що створює ризики недостач і ускладнює процес притягнення до відповідальності у разі порушень; первинні документи, які підтверджують надходження матеріальних ресурсів, не завжди оформлюються належним чином – відсутні підписи відповідальних осіб та печатки, а також порушуються терміни їх складання; спостерігаються випадки несвоєчасного повернення підзвітних сум працівниками.

Виявлені порушення свідчать про потребу у доопрацюванні облікової політики, удосконаленні внутрішніх процедур контролю та посиленні відповідальності персоналу за дотримання фінансової дисципліни.

Проведений аналіз показників діяльності показав, що протягом досліджуваного періоду ПАТ «Одескабель» у цілому покращило свої результати: збільшився чистий дохід від реалізації продукції, зросла продуктивність праці, віддача основних засобів.

У 2024 році у підприємства зменшилася сума власного капіталу, що є негативною тенденцією. Негативною також є тенденція до зростання суми залученого капіталу, це свідчить про те, що підприємство збільшує свої борги.

Доходи ПАТ «Одескабель» у 2024 році збільшилися. Це зростання було забезпечене збільшенням усіх видів доходів: чистого доходу від реалізації продукції на, інших операційних доходів, фінансових доходів та інших

доходів. Основну частину доходів ПАТ «Одескабель» отримує від реалізації продукції.

У ході аналізу виявлено тенденції до збільшення загальної суми витрат, і в першу чергу, матеріальних. Тому менеджменту підприємства необхідно звернути особливу увагу на зменшення матеріальних витрат шляхом пошуку постачальників більш дешевої сировини без втрати її якості, скорочення відходів виробництва, підвищення в цілому ефективності використання матеріальних ресурсів та їх оптимізації на складі.

Протягом досліджуваного періоду підприємство від реалізації продукції отримувало прибутки, тобто його основна діяльність була рентабельною. Стосовно чистої рентабельності продажу, то в 2024 році діяльність була рентабельною, а в 2022-2023 рр. у підприємства були збитки, які пояснюються, в першу чергу тим, що на території України розпочалася повномасштабна війна, яка призвела до погіршення ситуації практично на всіх суб'єктах господарювання.

ПАТ «Одескабель» не можна вважати платоспроможним у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі, оскільки значення отриманих коефіцієнтів ліквідності менші за рекомендовані. Ураховуючи ту обставину, що на підприємстві є досить низькою частка власного капіталу, менеджменту необхідно прийняти низку ефективних заходів щодо її підвищення, і в першу чергу шляхом збільшення прибутку від виробничо-фінансової діяльності.

З метою удосконалення системи бухгалтерського обліку фінансових результатів та підвищення загальної ефективності господарської діяльності ПАТ «Одескабель» доцільно впровадити низку практичних рекомендацій, зокрема:

- більш детально та структуровано викласти в Наказі про облікову політику порядок організації обліку доходів. Це передбачає чітке визначення методики визнання доходів, моментів їх виникнення,

способів оцінки та відображення в обліку з урахуванням чинного законодавства і стандартів бухгалтерського обліку;

- необхідно укласти письмові договори про повну матеріальну відповідальність з працівниками, які працюють із матеріальними цінностями. Це дозволить посилити контроль за збереженням активів та забезпечить юридичну основу для відшкодування збитків у разі їх завдання;
- підприємству слід забезпечити дотримання встановлених термінів та вимог до оформлення первинних документів щодо надходження матеріалів. Усі документи мають бути підписані відповідальними особами та завірені належним чином, що є важливою умовою для ведення достовірного обліку;
- з метою підвищення прибутковості діяльності рекомендується впроваджувати заходи щодо зменшення собівартості продукції. Це може включати аналіз витрат, оптимізацію технологічних процесів, раціональне використання ресурсів та підвищення ефективності виробництва;
- одним із шляхів зменшення втрат сировини і матеріалів є пошук надійних постачальників, здатних забезпечити стабільну якість сировини. Якісні матеріали сприятимуть зменшенню браку і підвищенню виходу придатної продукції;
- для зміцнення фінансової стійкості підприємства важливо запобігати накопиченню простроченої кредиторської та іншої поточної заборгованості. Своєчасне виконання зобов'язань перед контрагентами сприятиме підвищенню рівня платоспроможності та покращенню ділової репутації підприємства.

Реалізація вказаних заходів дозволить зміцнити внутрішню систему фінансового контролю, підвищити якість облікових процедур та забезпечити стабільне зростання фінансових результатів.

Список використаних джерел

1. Мельник Т. Формування інформаційних ресурсів управлінського обліку для контролювання фінансових результатів підприємства *Молодий вчений*. 2015. № 8 (23). С. 63–68.
2. Пасенко Н. С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 854-859.
3. Богацька Н.М., Кузьменко М.М. Прибуток підприємства як рушійна сила функціонування ринкової економіки. *Вісник ХНУ №9*. Хмельницький, 2020. С. 102-105.
4. Борняк О. О., Скаско О. І. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності будівельних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2024. Випуск 1 (63). С. 259-265.
5. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. 2-ге вид., доп. І перероб. Житомир: ПП «Рута», 2015. 608 с.
6. Грабова Н. М., Кривоносов Ю. Г. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: Навч. посібник. К.: А.С.К., 2011. 416 с.
7. Гуцаленко Л., Молдован М. Фінансові результати в системі обліку підприємств агробізнесу. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 3. С. 317-322.
8. Іщенко Н. А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. *Бізнес-Інформ*. 2020. № 5. С. 388-393.
9. Кузь В. І. Облік формування фінансових результатів та розподілу прибутку в акціонерних товариствах : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 / В.І. Кузь; Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир, 2021. 21 с.
10. Майборода О. Є., Сукрушева Г. О., Куліш Є. В. Теоретична сутність категорії «прибуток підприємства». *Економіка і суспільство*. 2018. №10. С. 310-313.

11. Шипіна С. Б. Сутність поняття «фінансові результати» як об'єкта бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки*. 2018. № 1(59). С. 229-232.
12. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. 5-те вид. допов. І перероб. К: Алерта, 2011. 976 с.
13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) Подання фінансової звітності URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення: 01.02.2025).
14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, (із змінами і доповненнями) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 01.02.2025).
15. Бердар М. М. Фінанси підприємств : [навчальний посібник]. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Центр учбової літератури, 2012. 464 с.
16. Фірман Н. Я., Вашків О. П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 5 (22). С. 162-168.
17. Кудренко Н. В., Маслюченко Д. І. Формування і розподіл прибутку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Випуск 20. 2017. С. 982-985.
18. Маркіна І. А., Лень В. В., Шапка В. О. Управління витратами як фактор підвищення економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. Харків : ХНТУСГ, 2019. № 3. С. 83-88.
19. Нападовська Л. Управлінський облік : [підручник для вузів] К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 648 с.
20. Скоробогатова Н. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник. Київ : КПІ імені Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2017. 248 с.

21. Багрій Н. Я., Тивончук О. І. Облік фінансових результатів діяльності суб'єктів малого підприємництва та шляхи його вдосконалення. *Молодий вчений*. 2019. № 3 (67). С. 413-418.
22. Лопатовський В. Г. Особливості формування та використання інформації про фінансові результати діяльності господарюючого суб'єкта як результативного показника його обліку та звітності. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 142-147.
23. Назаренко О. В., Лукаш Р. В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19-25.
24. Мазур Н. А. Фінансові результати підприємств України: особливості бухгалтерського забезпечення їх формування та управління. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. № 8. С. 38-45.
25. Степаненко О. І. Інтерпретація обліково-економічної категорії «фінансові результати», їх класифікація. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. Випуск 41. С. 112-118.
26. Мулик Т. О., Стебловський А. О. Фінансові результати підприємства: сутність та особливості відображення у звітності. *Агросвіт*. 2024 № 5. С. 86-95.
27. Пеняк Ю. С., Гороховецька Н. В. Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами. *Економічний простір*. 2020. № 159. С. 97-101.
28. Дзюба О. М., Майстер Л. А. Облікове забезпечення формування фінансових результатів підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Випуск 5 (28). С. 156-161
29. Атамас П. Й., Лазебна С. І. Аналіз формування фінансових результатів як засіб підвищення прибутковості підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 1 (18). С. 273-278

30. Губарик О. М., Макуха К. О. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 14. С. 932-936.

31. Орехова А. І., Толстошеева В. С. Організаційні аспекти та проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств. *Держава та регіони*. 2021. № 6 (123). С. 140-143.

32. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 04.02.2025).

33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 №290 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 05.02.2025).

34. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. № 205 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01> (дата звернення: 05.02.2025).

35. Міжнародний стандарт фінансової звітності 15 (МСФЗ 15) «Дохід від договорів з клієнтами» URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/IFRS%2015_ukr_2016.pdf (дата звернення: 05.02.2025).

36. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/275517/page3> (дата звернення: 14.03.2025).

37. Офіційний сайт ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель». URL: <http://cables.com.ua/index.php?route=product/category&path=66> (дата звернення: 14.03.2025).

38. Васильєва В. Г., Семенюк Д. Ю. Облік доходів і витрат: напрями гармонізації міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. *Економічний простір*. 2019. № 147. URL:

<http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/141>

(дата

звернення: 15.03.2025).

39. Скрипник М. І. Еволюція теорії управління витратами та її вплив на формування методів калькулювання собівартості продукції. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., (Черкаси, 14–16 квіт. 2016 р.). Черкаси: ЧДТУ, 2016. Т. І. С. 78–79.

40. Михалків А. А., Косташ Т. В. Внутрішній контроль процесу господарювання: проблеми організації. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 61-65.

41. Бутинець, Т. А. Внутрішній контроль: суть і зміст. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2018. № 2 (44). С. 31-42.

42. Петракова Н. И. Проблемы и перспективы развития внутреннего контроля на предприятии. *Молодий вчений*. 2018. №13. С. 257-260.

43. Семенець А. Внутрішній контроль та система внутрішнього контролю в контексті міжнародного бізнесу: формалізація дефініцій. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2021. № 1(9). С 386-397.

44. Головацька С. І., Хаймьонова Н. С. Організаційно-методична модель внутрішнього контролю витрат підприємства. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2019. Вип. 12 (45). Ч. 1. С. 74–80.

45. Практичні вказівки щодо впровадження фінансового управління і контролю та посилення управлінської підзвітності (відповідальності) в органах державної влади України. Посібник для керівників установ та державних внутрішніх аудиторів. [Електронний ресурс]. URL: [//dkrs.kmu.gov.ua/kru/doccatalog/document?id=134084](http://dkrs.kmu.gov.ua/kru/doccatalog/document?id=134084) (дата звернення 02.04.2025).

46. Шачаніна Ю. К. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на вітчизняних підприємствах та шляхи його

вдосконалення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 23. Ч. 3. С. 119-122.

47. Станкевич Г. Особливості системи внутрішнього контролю підприємства та роботи внутрішнього аудитора. *Аудитор України. Методика та практика аудиту*. 2019. № 9 (226). С. 32-37.

48. Даценко Г. В. Проблематика організації внутрішнього контролю на промислових підприємствах. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2020. Випуск 4 (60). С. 82-86.

49. Артюх О. В., Криванич М. Ю. Внутрішній контроль обліку витрат: методичні аспекти. *Електронне наукове фахове видання «Економіка і суспільство»*. 2018. Вип. 16. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/7793/1/.pdf> (дата звернення 05.04.2025).

50. Глушко А. Д., Грачова А. О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективні економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106> (дата звернення: 11.04.2025 р.).

51. Семенова К. Д. Аналіз тенденцій і прогнозування фінансових показників діяльності підприємств України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 5 (110). С. 238-242.

52. Проскуріна Н. М., Гнідкова А. В. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 43. URL: <https://doaj.org/article/9de67f79fb4f47e29601b1878070625f> (дата звернення: 12.04.2025).

53. Економічний аналіз суб'єктів господарювання: Навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. / Н. А. Волкова, О. М. Гайдаєнко, К. Д. Семенова та ін. Одеса: ОНЕУ. 2022. 217 с.

ДОДАТКИ